

Besluit van de Vlaamse Regering tot aanwijzing met toepassing van de Habitatrichtlijn van de speciale beschermingszone 'BE2200029 Vallei- en brongebieden van de Zwarte Beek, Bolisserbeek en Dommel met heide en vengebieden' en tot definitieve vaststelling voor die zone en voor de met toepassing van de Vogelrichtlijn aangewezen speciale beschermingszone 'BE2218311 Militair domein en de vallei van de Zwarte Beek van de bijbehorende instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten

DE VLAAMSE REGERING,

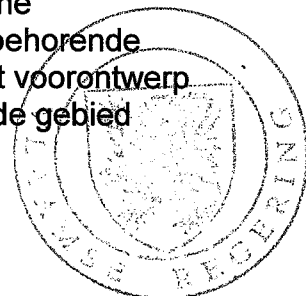
Gelet op het Natuurdecreet, meer bepaald op artikel 7, gewijzigd bij de decreten van 19 juli 2002 en 12 december 2008, artikel 8, artikel 13, §1, gewijzigd bij de decreten van 19 juli 2002 en 7 december 2007, artikel 36bis §9, ingevoegd bij het decreet van 19 juli 2002, gewijzigd bij de decreten van 22 april 2005, 19 mei 2006, 7 december 2007 en 12 december 2008, artikel 36ter, ingevoegd bij het decreet van 19 juli 2002 en gewijzigd bij de decreten van 19 mei 2006 en 27 april 2007, en artikel 51, vervangen bij het decreet van 19 juli 2002;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 17 oktober 1988 tot vaststelling van speciale beschermingszones in de zin van artikel 4 van de Richtlijn 79/409/E.E.G. van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 24 mei 2002 tot vaststelling van de gebieden die in uitvoering van artikel 4, lid 1, van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna aan de Europese Commissie zijn voorgesteld als speciale beschermingszones;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 3 april 2009 betreffende de aanwijzing van speciale beschermingszones en de vaststelling van instandhoudingsdoelstellingen;

Gelet op het Besluit van de Vlaamse Regering van 14 december 2012 tot aanwijzing met toepassing van de Habitatrichtlijn van de speciale beschermingszone 'BE2200029 Vallei- en brongebieden van de Zwarte Beek, Bolisserbeek en Dommel met heide en vengebieden' en tot vaststelling voor die zone en voor de met toepassing van de Vogelrichtlijn aangewezen speciale beschermingszone 'BE2218311 Militair domein en de vallei van de Zwarte Beek van de bijbehorende instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten, waarmee de Regering het voorontwerp van instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten voor het desbetreffende gebied principieel heeft vastgesteld;

Gelet op het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor de begroting, gegeven op 4 december 2012;

Gelet op het advies 2011-71 van de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen, gegeven op 20 oktober 2011;

Gelet op het gemeenschappelijk advies 06-2012/01-2012, gegeven op 19 januari 2012/27 januari 2012, het gemeenschappelijk advies 21-2012/04-2012, gegeven op 22 maart 2012/30/ maart 2012 en het gemeenschappelijk advies 64-2012, gegeven op 28 september 2012, van de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen en de Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij;

Gelet op de adviesaanvraag die op 21 december 2011 bij de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen en de Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij is ingediend, met toepassing van artikel 9, §1, van het besluit van de Vlaamse Regering van 3 april 2009 betreffende de aanwijzing van speciale beschermingszones en de vaststelling van instandhoudingsdoelstellingen;

Overwegende dat door de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen en door de Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij geen advies werd verstrekt binnen de termijnen gesteld door artikel 16, §2, van het decreet van 18 juli 2003 tot regeling van strategische adviesraden;

Overwegende dat de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen op 8 februari 2012 heeft meegedeeld dat de termijn voor advies niet gehaald werd en dat de procedure verdergezet mag worden;

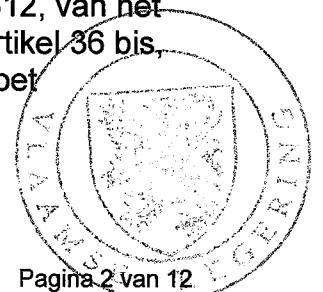
Gelet op de adviesaanvraag die op 21 december 2011 bij de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen is ingediend, met toepassing van artikel 9, §1, van het besluit van de Vlaamse Regering van 3 april 2009 betreffende de aanwijzing van speciale beschermingszones en de vaststelling van instandhoudingsdoelstellingen;

Overwegende dat de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen op 11 januari 2012 beslist heeft geen advies uit te brengen over de voorontwerpen van besluit tot aanwijzing met toepassing van de Habitatrichtlijn van de speciale beschermingszones, zoals door de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen bekrachtigd op 18 januari 2012;

Gelet op het decreet van 7 mei 2004 inzake de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen, artikel 21, dat toestaat dat wordt voorbijgegaan aan de ontstentenis van een advies;

Gelet op het advies 53.851/1/V t.e.m. 53.886/1/V van de Raad van State, gegeven op 18 september 2013, met toepassing van artikel 84, § 1, eerste lid, 1°, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973;

Overwegende dat op grond van artikel 36bis, §9, van het Natuurdecreet, hierna het Natuurdecreet te noemen, de Vlaamse Regering elk gebied dat in aanmerking komt als speciale beschermingszone en dat ze definitief heeft vastgesteld in de zin van artikel 36bis, §6, van het Natuurdecreet, of dat krachtens artikel 36bis, §12, van het Natuurdecreet, geacht wordt definitief te zijn vastgesteld in de zin van artikel 36 bis, §6, van het Natuurdecreet, bij besluit als speciale beschermingszone moet

aanwijzen; dat ze dat zo spoedig mogelijk moet doen, uiterlijk binnen zes jaar nadat de Europese Commissie het gebied van communautair belang heeft verklaard;

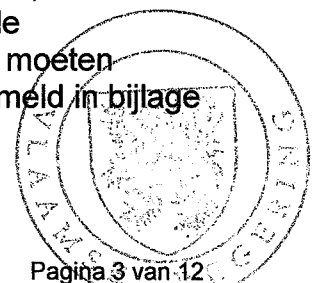
Overwegende dat het gebied 'BE2200029 Vallei- en brongebieden van de Zwarte Beek, Bolisserbeek en Dommel met heide en vengebieden' bij het besluit van de Vlaamse Regering van 24 mei 2002 tot vaststelling van de gebieden die in uitvoering van artikel 4, lid 1, van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna aan de Europese Commissie is voorgesteld als speciale beschermingszones is vastgesteld als gebied dat ter uitvoering van artikel 4.1 van richtlijn 92/43/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna, hierna de Habitatrichtlijn te noemen, door het Vlaamse Gewest aan de Europese Commissie is voorgesteld als speciale beschermingszone en daarom, ingevolge artikel 36bis, §12, van het Natuurdecreet, geacht wordt definitief te zijn vastgesteld in de zin van artikel 36bis, §6, van het Natuurdecreet;

Overwegende dat de Europese Commissie het voormelde gebied van communautair belang heeft verklaard bij beschikking 2004/813/EG van 7 december 2004 tot vaststelling, op grond van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad, van de lijst van gebieden van communautair belang voor de Atlantische biogeografische regio; dat het voormelde gebied moet worden aangewezen als speciale beschermingszone;

Overwegende dat de speciale beschermingszones met toepassing van de Habitatrichtlijn, moeten worden aangewezen voor de instandhouding van de habitats uit de bijlage I bij het Natuurdecreet en van de soorten uit de bijlage II bij het Natuurdecreet;

Overwegende dat artikel 10 van het besluit van de Vlaamse Regering van 3 april 2009 betreffende de aanwijzing van speciale beschermingszones en de vaststelling van instandhoudingsdoelstellingen, hierna het Procedurebesluit te noemen, de elementen opsomt die een aanwijzingsbesluit moet bevatten; dat overeenkomstig artikel 10 van het Procedurebesluit een voorstel voor toevoegingen of schrappingen van Europees te beschermen habitats en soorten in het aanwijzingsbesluit opgenomen moet worden als dat vereist is op basis van nieuwe wetenschappelijke gegevens; dat bij de rapportering over de staat van instandhouding van de Europees te beschermen soorten en habitats ter uitvoering van artikel 17.1 van de Habitatrichtlijn en tijdens de opmaak van het rapport ter onderbouwing van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen van 8 mei 2010 als vermeld in artikel 5 van het Procedurebesluit, en het rapport ter onderbouwing van de instandhoudingsdoelstellingen voor dat gebied, vermeld in artikel 8 van het Procedurebesluit, nieuwe wetenschappelijke gegevens zijn verzameld over het voorkomen van Europees te beschermen soorten en habitats in dat gebied en het belang van dat gebied voor het duurzame voortbestaan van die soorten en habitats in Vlaanderen;

Overwegende dat op grond van artikel 36ter, §1, van het Natuurdecreet ter uitvoering van de Habitatrichtlijn en richtlijn 79/409/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand, hierna de Vogelrichtlijn te noemen, de administratieve overheid binnen de speciale beschermingszones de nodige instandhoudingsmaatregelen neemt die moeten beantwoorden aan de ecologische vereisten van de typen habitats, vermeld in bijlage

I van het Natuurdecreet, en de soorten, vermeld in de bijlagen II, III en IV van het Natuurdecreet, alsook van de niet in bijlage IV van het decreet genoemde en op het grondgebied van het Vlaamse Gewest geregeld voorkomende soorten trekvogels;

Overwegende dat overeenkomstig artikel 36ter, §1, van het Natuurdecreet de Vlaamse Regering nadere regels kan vaststellen voor de nodige instandhoudingsmaatregelen en de ecologische vereisten, alsook een procedure voor de vaststelling van de instandhoudingsdoelstellingen; dat die regels en die procedure zowel gelden voor de gebieden die aangewezen zijn met toepassing van de Vogelrichtlijn, als voor de gebieden die aangewezen zijn met toepassing van de Habitatrichtlijn; dat de Vlaamse Regering van die bevoegdheid heeft gebruikgemaakt bij het Procedurebesluit; dat als een Europees te beschermen gebied, vastgesteld ter uitvoering van de Vogelrichtlijn, en een Europees te beschermen gebied, vastgesteld ter uitvoering van de Habitatrichtlijn, elkaar geheel of gedeeltelijk overlappen, zoals in dit geval, krachtens artikel 8, §1, tweede lid, van het Procedurebesluit, de instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten voor die gebieden ontworpen kunnen worden op basis van een geïntegreerd rapport;

Overwegende dat, krachtens artikel 10 van het Procedurebesluit, voor elk gebied dat moet worden aangewezen als speciale beschermingszone op grond van artikel 36bis, §9, van het Natuurdecreet, het voorontwerp van instandhoudingsdoelstellingen moet worden geïntegreerd in het voorontwerp van aanwijzingsbesluit; dat het besluit dat het gebied 'BE2200029 Vallei- en brongebieden van de Zwarte Beek, Bolisserbeek en Dommel met heide en vengebieden' aanwijst als speciale beschermingszone de instandhoudingsdoelstellingen voor dat gebied moet bevatten;

Overwegende dat de instandhoudingsdoelstellingen voor een Europees te beschermen gebied worden opgemaakt op basis van een rapport dat de componenten, vermeld in artikel 8 van het Procedurebesluit, bevat; dat in het daarin te formuleren voorstel van instandhoudingsdoelstellingen de prioriteiten worden geïntegreerd; dat waar in het Procedurebesluit prioriteiten zijn gedefinieerd als "een voorrangsorte van instandhoudingsdoelstellingen binnen een Europees te beschermen gebied, gelet op de Europees te beschermen soorten en habitats waarvoor het gebied is aangeduid, gelet op de desbetreffende gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en gelet op de voor dat Europees te beschermen gebied bestaande dreiging van achteruitgang en vernietiging met betrekking tot de in dat gebied te beschermen soorten en habitats", die 'voorrangsorte van instandhoudingsdoelstellingen' te begrijpen is als de oplijsting van een aantal te nemen acties die inspelen op de naar voren geschoven instandhoudingsdoelstellingen; dat die acties niet per definitie zullen toelaten om *alle* instandhoudingsdoelstellingen te realiseren, maar dat het prioritair aanpakken ervan een sterke voorkeur geniet;

Overwegende dat, overeenkomstig artikel 9 van het Procedurebesluit, de minister een voorontwerp van instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten vaststelt op basis van 1° het bovenvermelde rapport, 2° een door het Agentschap voor Natuur en Bos opgemaakt verslag over een consultatie, met betrekking tot dat rapport, van de betrokken doelgroepen in het Europees te beschermen gebied in kwestie, 3° het overleg met de gewestelijke overleggroep, bedoel in artikel 3 van het Procedurebesluit, over de in de twee vorige punten vermelde documenten; dat het verslag over de consultatie van de lokale doelgroepen is opgemaakt op 30 november

2011 en dat het bovenvermelde overleg met de gewestelijke overleggroep heeft plaatsgevonden op 12 juli 2011, 12 januari 2012, 21 februari 2012, 21 mei 2012 en 21 juni 2012;

Overwegende dat het Agentschap voor Natuur en Bos, op grond van de besprekingen bij dat overleg, het ontwerprapport, vermeld in artikel 8 van het Procedurebesluit heeft afgewerkt en het rapport heeft overhandigd aan de bevoegde minister op 12 september 2012; dat het rapport alle componenten bevat die vereist zijn op grond van artikel 8 van het Procedurebesluit;

Overwegende dat de bevoegde minister, op basis van het haar op 12 september 2012 overhandigde rapport, het bovenvermelde verslag over de consultatie en het bovenvermelde overleg met de gewestelijke overleggroep, het voorontwerp van de instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten voor het gebied heeft vastgesteld;

Overwegende dat het Agentschap voor Natuur en Bos rekening heeft gehouden met de ontvangen adviezen 2011-71, 06-2012/01-2012, 21-2012/04-2012 en 64-2012 van de strategische adviesraden, waaruit wijzigingen aan de instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten, zoals door de Vlaamse regering principieel goedgekeurd op 14 december 2012, zijn gevolgd;

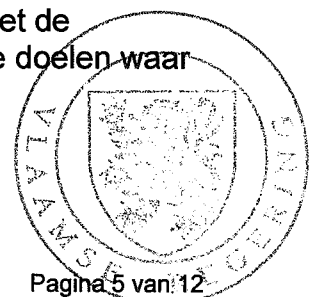
Overwegende dat de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen in haar advies 2011-71 suggereert dat de Vlaamse Overheid zich ter dege voorbereidt op mogelijke vervolgstappen in lijn met het lopende overlegproces en daarover ook duidelijk communiceert met de overlegpartners;

Overwegende dat het Agentschap voor Natuur en Bos in navolging van het bovenstaand advies in samenwerking met de overlegpartners het overlegproces heeft geëvalueerd en bijgestuurd, in samenwerking met de overlegpartners het implementatietraject heeft uitgewerkt en dat de overlegpartners actief betrokken werden in de werkgroepen rond bestaande kwesties;

Overwegende dat de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen in haar advies 2011-71 voorstelt om de aanbevelingen van de WTC verder door te vertalen;

Overwegende dat het Agentschap voor Natuur en Bos in navolging van het bovenstaand advies in samenwerking met de overlegpartners vijf kwestiewerkgroepen opstartte die een aantal steeds weerkerende kwesties dienden op te lossen, dat de Vlaamse Overleggroep besliste de referentiewaarden niet te wijzigen tijdens het huidige proces, gezien dit een voor Europe juridisch onaanvaardbaar uitstel voor de goedkeuring van de instandhoudingsdoelstellingen en prioritaire inspanningen zou teweegbrengen, dat in het voorjaar 2013 een WBC rond de referentiewaarden wordt opgestart, waarna deze in functie van de eventuele herziening van de doelstellingen ikv de monitoring en zesjaarlijkse rapportering en evaluatie door de EC, al dan niet bijgesteld kunnen worden; dat de gewijzigde instandhoudingsdoelstellingen door de WTC opnieuw bekeken werden en de conclusie van de WTC hierover voorwaardelijk gunstig was;

Overwegende dat de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen in haar advies 2011-71 vraagt dat er werk wordt gemaakt van een uitvoeringsplan in overleg met de doelgroepen, zodat het voor de betrokken actoren duidelijk is wie welke doelen waar en wanneer moet realiseren;

Overwegende dat het Agentschap voor Natuur en Bos in navolging van het bovenstaand advies in samenwerking met de overlegpartners een implementatienota heeft opgesteld, waarin de krachtlijnen van de realisatie werden vastgelegd en dat er voor de figuur van een Natura 2000 management plan per speciale beschermingszone gekozen wordt;

Overwegende dat de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen en de Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij in hun gemeenschappelijk advies 06-2012/01-2012 vragen dat het overleg over de algemene aandachtspunten bij voorkeur voor eind 2012 gebeurt, bijvoorbeeld binnen de werkgroepen die de kwesties behandelen;

Overwegende dat het Agentschap voor Natuur en Bos in navolging van het bovenstaand advies in samenwerking met de overlegpartners de verwerking van de algemene aandachtspunten heeft geïntegreerd in de werking van de vijf opgestarte kwestie-werkgroepen en dat de betrokken sectoren na de resultaten van de kwestie-werkgroepen en de andere overlegfora, een samenvatting van de nog relevante aandachtspunten voor de implementatie hebben ingediend, dewelke aan de Vlaamse regering worden overgemaakt in de 'standpuntennota';

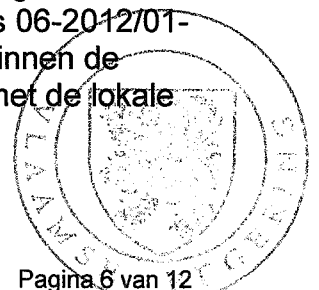
Overwegende dat de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen en de Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij in hun gemeenschappelijk advies 06-2012/01-2012 vragen dat bij een gefaseerde evaluatie van de IHD (ten minste) volgende punten in onderlinge afweging mee in rekening gebracht worden: socio-economische toets, algemene impact van ruimtebeslag beperken, voldoende waarborgen van de lokale gunstige staat van instandhouding in het belang van het behoud van het areaal, belang van een robuust doelenkader als buffer voor de dynamiek van de open ruimte;

Overwegende dat het Agentschap voor Natuur en Bos in navolging van het bovenstaand advies in samenwerking met de overlegpartners zowel bij de totstandkoming van de gewestelijke en specifieke instandhoudingsdoelstellingen als bij de optimalisatie van de specifieke instandhoudingsdoelstellingen binnen de werkgroep kalibratie, deze punten in overweging genomen hebben en overwegende dat niet voor elk Europees te beschermen habitat of soort dat voor een speciale beschermingszone is aangemeld of binnen een speciale beschermingszone voorkomt, er gestreefd moet worden naar een lokaal goede staat van instandhouding;

Overwegende dat de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen en de Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij in hun gemeenschappelijk advies 06-2012/01-2012 vragen een sluitende timing op te stellen met prioriteiten voor het vastleggen van de IHD voor alle SBZ-V;

Overwegende dat het Agentschap voor Natuur en Bos in navolging van het bovenstaand advies in samenwerking met de overlegpartners een implementatienota heeft opgesteld, waarin een timing met prioriteiten voor het vastleggen van de S-IHD voor alle SBZ-V werd opgenomen;

Overwegende dat de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen en de Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij in hun gemeenschappelijk advies 06-2012/01-2012 vragen dat de problematiek rond de kalibratie van doelstellingen binnen de werkgroep kalibratie wordt behandeld, waarbij een duidelijke afweging met de lokale

socio-economische context bij de kalibratie en de implementatie van de bosdoelstellingen wordt benadrukt;

Overwegende dat het Agentschap voor Natuur en Bos in navolging van het bovenstaand advies in samenwerking met de overlegpartners in de werkgroep kalibratie de doelstellingen heeft gekalibreerd op verschillende manieren en dat hierbij de socio-economische context en de wensen van de doelgroepen in overweging werden genomen binnen de ecologische randvoorwaarden van de Habitat- en Vogelrichtlijn en dat ten gevolge van deze oefening de doelstellingen zijn geoptimaliseerd;

Overwegende dat de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen en de Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij in hun gemeenschappelijk advies 06-2012/01-2012 vragen dat het gebruik van vorken voor de doelstellingen verwijzen naar de lopende kalibratie- en de implementatiefase van het IHD-proces en Inzake recreatie wijzen op het belang van een passende beoordeling, die de verenigbaarheid van geplande activiteiten en de S-IHD moet nagaan;

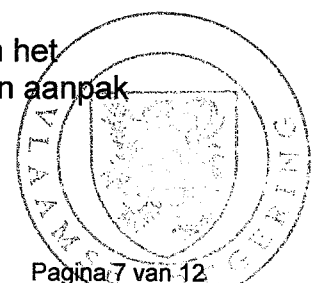
Overwegende dat het Agentschap voor Natuur en Bos in navolging van het bovenstaand advies in samenwerking met de overlegpartners in de werkgroep kalibratie de doelstellingen heeft gekalibreerd op verschillende manieren en dat hierbij de socio-economische context en de wensen van de doelgroepen in overweging werden genomen binnen de ecologische randvoorwaarden van de Habitat- en Vogelrichtlijn en dat ten gevolge van deze oefening de vorken voor de Europees te beschermen habitats werden omgezet in unieke getallen en overwegende dat inzake de verwijzing naar de Passende beoordeling in de kwestie-werkgroep Passende beoordeling in samenwerking met de overlegpartners het instrument Passende beoordeling verder werd uitgewerkt;

Overwegende dat de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen en de Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij in hun gemeenschappelijk advies 06-2012/01-2012 vragen aan ANB en INBO om na te gaan of: (1) de S-IHD het behoud van het areaal van Europees beschermde soorten en habitats voldoende verzekeren; en (2) de metapopulatie-criteria voldoende vervat zijn in de S-IHD;

Overwegende dat het Agentschap voor Natuur en Bos in navolging van punt 1 van het bovenstaand advies bevestigt dat bij het plaatsen van doelen bij de specifieke instandhoudingsdoelstellingen maximaal rekening gehouden werd met het behoud van areaal in kritische randhokken, dat in navolging van punt 2 van het bovenstaand advies reeds bij de opmaak van de Gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen rekening is gehouden met de metapopulatiebenadering, dat bij het plaatsen en bij de optimalisatie van de doelstellingen binnen de kalibratiewerkgroep gestreefd werd naar de creatie van grote kernen voor bronpopulaties voor fauna en dat het streven naar grote kernen ook werd vertaald volgens het principe "zuinig ruimtegebruik";

Overwegende dat de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen en de Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij in hun gemeenschappelijk advies 06-2012/01-2012 vragen om tegen eind 2012 een concreet plan van aanpak uit te werken om de LSVI-tabellen aan te vullen met kensoortvereisten;

Overwegende dat het Agentschap voor Natuur en Bos in navolging van het bovenstaand advies in samenwerking met de doelgroepen een plan van aanpak

heeft opgemaakt tot wijziging van de LSVI, waarin ook de aanvulling met de kensoortvereisten wordt opgenomen, dat dit plan van aanpak is opgenomen in de implementatienota;

Overwegende dat de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen en de Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij in hun gemeenschappelijk advies 06-2012/01-2012 het belang van grensoverschrijdend overleg benadrukken;

Overwegende dat het Agentschap voor Natuur en Bos in navolging van het bovenstaand advies benadrukt dat tijdens de implementatiefase overleg met alle betrokkenen zal gebeuren, dus ook grensoverschrijdend overleg indien dit opportuun is om een optimalisatie van inspanningen en resultaat te verkrijgen;

Overwegende dat de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen en de Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij in hun gemeenschappelijk advies 06-2012/01-2012 ervoor pleiten dat er snel antwoord gegeven wordt op de vraag op welke manier het beheer in bestaande natuur- en bosgebieden zal geoptimaliseerd worden. Het principe "de sterkste schouders dragen de zwaarste lasten" moet meer duidelijkheid krijgen;

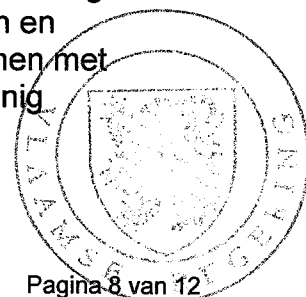
Overwegende dat het Agentschap voor Natuur en Bos in navolging van het bovenstaand advies in samenwerking met de overlegpartners een implementatienota heeft opgesteld, waarin de krachtlijnen van de realisatie werden vastgelegd, waarin werd uitgewerkt op welke wijze het beheer in bestaande natuur- en bosgebieden zal geoptimaliseerd worden en waarin het principe "de sterkste schouders dragen de zwaarste lasten" verder werd verduidelijkt;

Overwegende dat de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen en de Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij in hun gemeenschappelijk advies 64-2012 suggereren dat het duidelijk geografisch lokaliseerbaar probleem van de drinkwatervoorziening in principe gebiedsgericht oplosbaar moet zijn;

Overwegende dat het Agentschap voor Natuur en Bos in navolging van het bovenstaand advies in samenwerking met de overlegpartners bij de optimalisatie van de instandhoudingsdoelen binnen de werkgroep kalibratie, het belang van de drinkwaterwinningen en de socio-economische context in overweging genomen heeft en dat tijdens de implementatiefase gebiedsgericht oplossingen gezocht zullen worden voor eventuele resterende problemen;

Overwegende dat de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen en de Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij in hun gemeenschappelijk advies 64-2012 van oordeel zijn dat in gebieden met groene bestemmingen of in eigendom van een bovenlokale overheid er gekozen moet worden om in die gebieden maximale, bijhorende aantallen vogelsoorten als doelstelling op te nemen in het licht van zuinig ruimtegebruik, efficiëntie en "sterkste schouders, zwaarste lasten".

Overwegende dat het Agentschap voor Natuur en Bos in navolging van het bovenstaand advies in samenwerking met de overlegpartners binnen de kalibratiewerkgroep via het principe 'sterkste schouders-zwaarste lasten' de doelstellingen zo veel mogelijk binnen de terreinen van de terreinbeherende verenigingen en overheden heeft gealloceerd, dat deze terreinen in het algemeen terreinen met groene bestemmingen zijn, dat door de toepassing van het 'principe zuinig

ruimtegebruik' ook de soortendoelstellingen hierdoor maximaal aan deze terreinen werden toegewezen, dat het Agentschap voor Natuur en Bos er op wijst dat een maximale toewijzing van doelstellingen louter op basis van eigendom en bestemming ingaat tegen het principe zuinig ruimtegebruik, tegen de juridische bepalingen uit onder meer de habitatrichtlijn en tegen de ecologische vereisten van de soorten en dat soorten alleen maar tot doel kunnen gesteld worden indien er geschikt leefgebied voorkomt of een geschikt leefgebied binnen mogelijk is, waarbij ook rekening moet gehouden worden met de meta-populatiecriteria;

Overwegende dat de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen en de Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij in hun gemeenschappelijk advies 64-2012 vragen om de afgesproken werkwijze rond kwaliteitsnormen voor habitats te volgen;

Overwegende dat het Agentschap voor Natuur en Bos in navolging van het bovenstaand advies in samenwerking met de overlegpartners binnen de Vlaamse Overleggroep heeft afgesproken om de bedoelde habitatspecifieke kwaliteitsnormen te actualiseren en in samenwerking met de overlegpartners deze kwaliteitsnormen geherformuleerd heeft, dat deze geherformuleerde kwaliteitsnormen in voorliggend besluit werd opgenomen;

Op voorstel van de Vlaamse minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur;

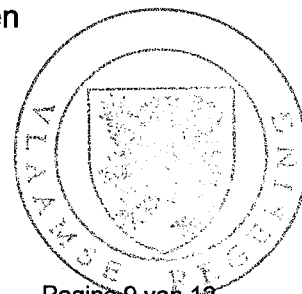
Na beraadslaging,

BESLUIT:

Artikel 1. Dit besluit voorziet in de gedeeltelijke omzetting van artikel 4.4 van richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna.

Art. 2. Het op de bijlage 1, die bij dit besluit is gevoegd, met de code BE2200029 aangemerkte gebied, genaamd 'Vallei- en brongebieden van de Zwarte Beek, Bolisserbeek en Dommel met heide en vengebieden', en gelegen in de gemeenten Beringen, Leopoldsburg, Houthalen-Helchteren, Hechtel-Eksel, Heusden-Zolder, Overpelt, Meeuwen-Gruitrode, Lommel en Peer wordt aangewezen als speciale beschermingszone ter uitvoering van artikel 36bis, §9, van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu, hierna het Natuurdecreet te noemen, overeenkomstig de bepalingen van artikel 10 van het Procedurebesluit.

De naam van het habitatrichtlijngebied geeft een goed beeld van de natuur die aanwezig is. Een brongebied dat bestaat uit heiden, vennen, bossen en landbouw van waaruit de valleien van de Zwarte beek, Helderbeek, Grote beek en Broekbeek ontspringen en tal van andere beken die in de omgeving ontspringen doorstromen zoals de Bolisserbeek, de Dommel en de Grote Nete. In deze beekvalleien vinden we de grootste oppervlakte mesotroof overgangsveen in Vlaanderen en een behoorlijke oppervlakte elzenbroekbos met daarnaast soortenrijke heischrale graslanden. Ruimtelijk zijn er drie deelgebieden. Het gebied herbergt dan ook voor Vlaanderen zeer belangrijke populaties van de soorten Heikikker, Rugstreeppad, Beekprik, Knoflookpad, Gladde slang, Nachtzwaluw, Boomleeuwerik en Gentiaanblauwtje.

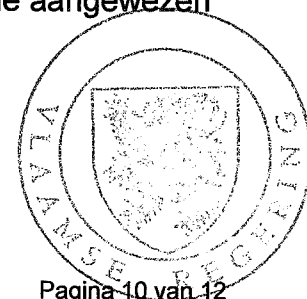

Art. 3. §1. Het gebied BE2200029 'Vallei- en brongebieden van de Zwarte Beek, Bolisserbeek en Dommel met heide en veengebieden' wordt als speciale beschermingszone aangewezen voor de onderstaande habitats van bijlage I van het Natuurdecreet (21 oktober 1997), met vermelding van hun Natura2000-code, waarbij het teken "*" aangeeft dat het een prioritaire habitat betreft in de zin van de Habitatrichtlijn:

- 1° 2310 - Psammofiele heide met Calluna- en Genista-soorten
- 2° 2330 - Open grasland met Corynephorus- en Agrostissoorten op landduinen
- 3° 3130 - Oligotrofe tot mesotrofe stilstaande wateren met vegetatie behorend tot de Littorelletalia uniflorae en/of de Isoeto-Nanojuncetea
- 4° 3160 - Dystrofe vennen
- 5° 3260 – Submontane en laagland rivieren met vegetaties behorend tot het Ranunculion fluitans en het Callitricho-Batrachion
- 6° 4010 - Noord-Atlantische vochtige heide met Erica tetralix
- 7° 4030 - Droge Europese heide
- 8° 5130 – Juniperus communis-formaties in heidevelden of op kalkgrasland
- 9° 6230* - Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa)
- 10° 6410 – Grasland met Molinia op kalkhoudende, venige of lemige kleibodem (Eu-Molinion)
- 11° 6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones
- 12° 7110 – Actief hoogveen
- 13° 7140 - Overgangs- en trilveen
- 14° 7150 - Slenken in veengronden met vegetatie behorend tot het Rhynchosporion
- 15° 9120 - Atlantische zuurminnende beukenbossen met Ilex en soms ook Taxus in de ondergroei (Quercion robori-petraeae of Ilici-Fagenion)
- 16° 9190 - Oude zuurminnende eikenbossen met Quercus robur op zandvlakten
- 17° 91E0* - Alluviale bossen met Alnus glutinosa en Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae).

§2. Het gebied 'BE2200029 'Vallei- en brongebieden van de Zwarte Beek, Bolisserbeek en Dommel met heide en veengebieden' en 'BE2218311 Militair domein en de vallei van de Zwarte Beek' wordt als speciale beschermingszone aangewezen voor de onderstaande soorten van bijlage II van het Natuurdecreet:

- 1° Gevlekte witsnuitlibel - Leucorrhinia pectoralis

- 2° Drijvende waterweegbree –*Luronium natans*
- 3° Beekprik - *Lampetra planeri*
- 4° Kamsalamander - *Triturus cristatus*

§3. Het gebied wordt als speciale beschermingszone aangewezen voor de onderstaande soorten van bijlage IV van het Natuurdecreet:

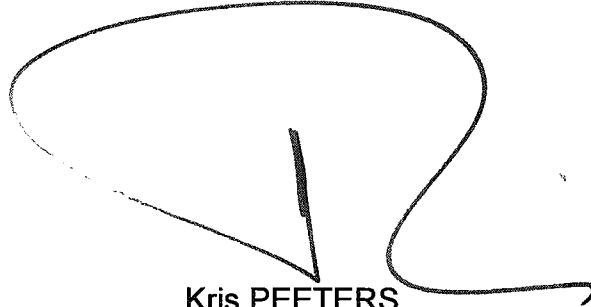
- 1° Wespendif - *Pernis apivorus*
- 2° Nachtzwaluw - *Caprimulgus europaeus*
- 3° Roerdomp - *Botaurus stellaris*
- 4° Grauwe kiekendief - *Circus pygargus*
- 5° Grauwe klauwier - *Lanius collurio*
- 6° Ijsvogel - *Alcedo atthis*
- 7° Duinpieper - *Anthus campestris*
- 8° Blauwe kiekendief - *Circus cyaneus*
- 9° Zwarte specht - *Dryocopus martius*
- 10° Boomleeuwerik - *Lullula arborea*
- 11° Blauwborst - *Luscinia svecica*
- 12° Korhoen - *Tetrao tetrix*
- 13° Porseleinhoen - *Porzana porzana*
- 14° Middelste bonte specht – *Dendrocopos medius*

Art. 4. Overeenkomstig de bepalingen van artikel 9, §1, van het besluit van de Vlaamse Regering van 3 april 2009 betreffende de aanwijzing van speciale beschermingszones en de vaststelling van instandhoudingsdoelstellingen, worden de instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten van de gebieden 'BE2200029 Vallei- en brongebieden van de Zwarte Beek, Bolisserbeek en Dommel met heide en vengebieden', 'BE2218311 Militair domein en de vallei van de Zwarte Beek', vermeld in bijlage 2, gevoegd bij dit besluit, vastgesteld.

Art. 5. De Vlaamse minister, bevoegd voor de landinrichting en het natuurbehoud, is belast met de uitvoering van dit besluit.

Brussel, 23 april 2014.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

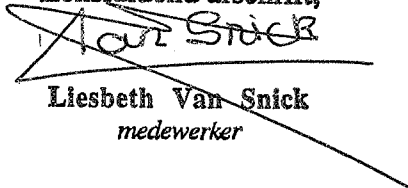
Kris PEETERS

De Vlaamse minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur,

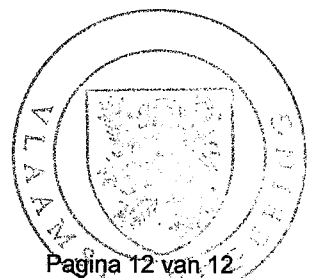

Joke SCHAUVLIEGE

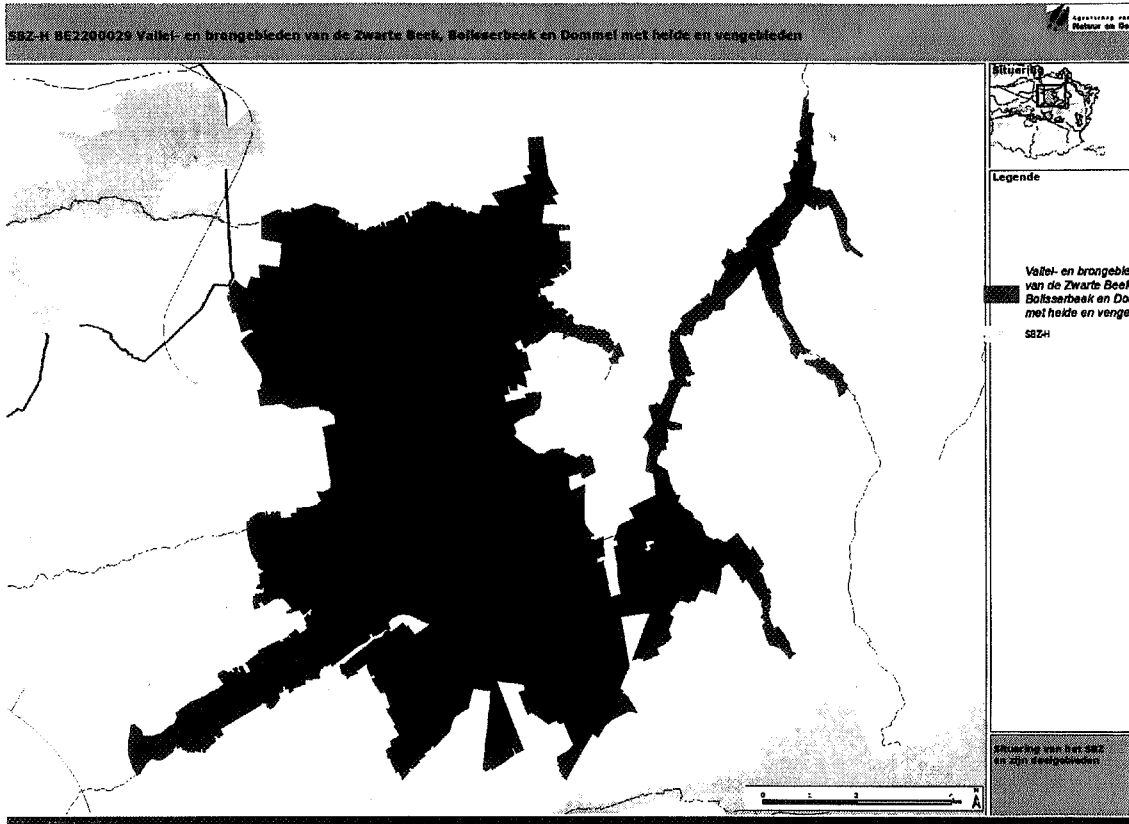
Eensluidend afschrift,

Liesbeth Van Snick
medewerker

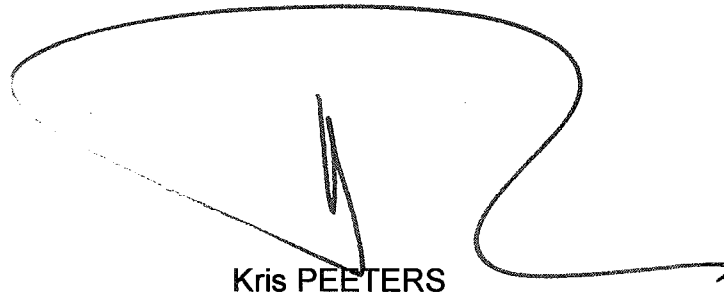
Bijlage 1. Situering van de speciale beschermingszone met de code BE2200029, genaamd 'Vallei- en brongebieden van de Zwarte Beek, Bolisserbeek en Dommel met heide en vengebieden'

Gezien om gevoegd te worden bij het besluit tot aanwijzing met toepassing van de Habitatrichtlijn van de speciale beschermingszone 'BE2200029 Vallei- en brongebieden van de Zwarte Beek, Bolisserbeek en Dommel met heide en vengebieden' en tot definitieve vaststelling voor die zone en voor de met toepassing van de Vogelrichtlijn aangewezen speciale beschermingszone 'BE2218311 Militair domein en de vallei van de Zwarte Beek van de bijbehorende instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten,

Brussel, 23 april 2014.

De minister-president van de Vlaamse Regèring,

Kris PEETERS

De Vlaamse minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur,

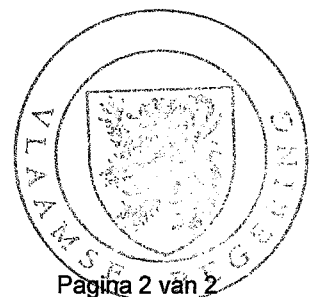

Joke SCHAUVLIEGE

Eensluidend afschrift,

~~Liesbeth Van Snick~~

Liesbeth Van Snick
medewerker

Bijlage 2. De instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten van de speciale beschermingszones met de code BE2200029, genaamd 'Vallei- en brongebieden van de Zwarte Beek, Bolisserbeek en Dommel met heide en vengebieden', en met de code BE2218311, genaamd 'Militair domein en de vallei van de Zwarte Beek'

I. Instandhoudingsdoelstellingen

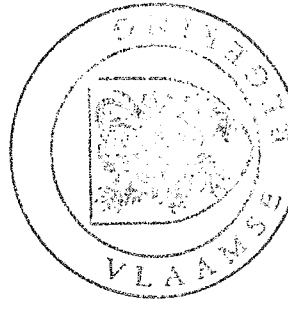
Legende	
Symbool	Omschrijving
↑	Het doel is een stijging van oppervlakte of populatiegrootte of een verbetering van de kwaliteit.
=	Het minimale doel is het behoud van de oppervlakte of populatiegrootte of het behoud van de kwaliteit.

In dit rapport worden 6 doelentabellen opgesteld.

Gezien de oppervlakte (9.664 ha) en diversiteit van dit habitat- en vogelrichtlijng gebied zijn doelentabellen opgemaakt per landschappelijke eenheid. Een landschappelijke eenheid is een aangesloten geografisch gebied bestaande uit geïjkwaardige geomorfologische kenmerken, waarin de verschillende habitattypen en soorten in een samenhangend complex voorkomen.

Er zijn doelentabellen opgemaakt voor de landschappelijke eenheid:

- Landschap voor de het valleicomplex van de Zwarte beek (1.324 ha)
- Landschap van de heide, vennen en bossen op en rond het Kamp van Beverlo (6.905 ha)

- Landschap van Dommel en Bolisserbeek (822 ha)
- Landschap van de Grote Nete (613 ha)

Daarnaast is een doelentabel opgemaakt voor soorten, waarvan hun leefgebied zich uitstrekt over de verschillende landschappen of die voorkomen in de verschillende landschappen.

Voor Vleermuizen zijn afzonderlijke doelen per soort minder zinvol. Deze doelstellingen werden gebundeld voor verschillende soorten met gelijkaardige ecologische vereisten en opgenomen in de 6e doelentabel bij de soorten.

Doelstellingen op hoofdlijnen

Het richtingsgebied heeft een totale oppervlakte van 9.664 ha, waarvan het grootste deel bestaat uit het Militair domein van Kamp Beverlo met uitgestrekte heide en boscomplexen. Dit groot natuurcomplex wordt doorsneden door de beekvalleien van de Zwarte beek, Grote Nete, Grote beek en Broekbeek. Via het brongebied van de Zwarte beek sluit het kerngebied aan op de smalle beekvalleien van Dommel en Bolisserbeek met waardevolle valleibossen en veldrusgraslanden. De aangrenzende beekvalleien van de Helderbeek, Broekbeek en Grote beek zijn belangrijke foerageergebieden en natuurlijke verbindingen naar andere natuurkernen. Door de uitgestrekte oppervlakte bossen en heide, die overgaan naar aangrenzende beekvalleien met laagveen, natte schraalgraslanden en valleibossen, is het een Vlaams kerngebied voor bedreigde habitats en soorten van voedselarme biotopen.

Het SBZ is op Vlaams niveau essentieel tot zeer belangrijk voor een reeks van soorten en habitattypes waaronder:

- Landduinen en heide: habitattypen 2310 psammofiele heide, 2330 open vegetaties op landduinen, 4010 vochtige heide, 4030 droge heide en 7150 slenkvegetaties, nachtzwaluw, boomleeuwerik, gladde slang, heikikker
- Soorten van overgangen van grote heidegebieden naar extensief landbouwgebied; velduil; grauwe kiekendief, knoflookpad
- Beken: habitat 3260 en beekprik
- Vennen en laagveen (habitat 3160, rugstreppad, gevlekte witsnuitlibel)
- Laagveen (habitatype 7140)
- Schrale graslanden: heischrale graslanden (habitat 6230)

• Natte ruigten (6430)

• Loofbossen: habitattypen 9190 oud zuurminnend eikenbos, habitattypen 91E0 oligotrofe en mesotrofe alluviale broekbossen, wespandief

Het behoud en versterken van deze habitats vormt een belangrijke doelstelling. Daarnaast moet het gebied ook functioneren als brongebied voor flora en fauna van heide, laagveen en schrale graslanden om op Vlaams niveau tot duurzame populaties te komen (nachtzwaluw, boomleeuwerik, heikikker, rugstreeppad en habitattypische soorten watersnip, gentiaanblauwtje).

Om deze natuurwaarden te versterken, wordt nagegaan wat het meest nodig is: een kwaliteitsverbetering van de habitat, verbinding naar andere gebieden of vergroten van de habitats?

Grootte

Actueel zijn er ongeveer 3.100 ha heide, vennen en landduinen aanwezig, waarvan veruit het grootste deel in Kamp Beverlo. Dit is op Vlaams niveau veruit de grootste oppervlakte en voldoet in principe voor de meest kenmerkende heidesoorten zoals nachtswaluw, boomleeuwerik, gladde slang, heikikker, rugstreeppad. Voor de meest kritische broedvogels van grootschalige heidegebieden zoals velduil, grauwe kiekendief, korhoen is de oppervlakte echter een beperkende factor. De grote open ruimten worden vaak onderbroken door zones met naaldbos of verboste beekvalleien. In combinatie met het aangrenzende Schietveld van Heichteren biedt dit gebied op Vlaams niveau unieke mogelijkheden om voldoende grote en onverstoorde broedgebieden voor deze ruimte-eisende soorten te herstellen. Hiervoor moet vooral ingezet worden op omvorming van interne bosbarrières en herstel van overgangen van het grootschalig open heidelandschap naar open beekvalleien en extensieve landbouwgebieden met schrale graslanden en akkers. De noodzakelijke rust voor deze broedvogels kan gecombineerd worden in de militaire domeinen via de afspraken van het samenwerkingsprotocol tussen ANB en Defensie. Een toename van heide, vennen en landduinen betreft ongeveer 700 ha.

Voor laagveen stellen de G-IHD expliciet dat het grootste deel van de oppervlakte-uitbreiding in deze SBZ dient gerealiseerd te worden: hiermee herstelt men een intact veenlichaam dat tevens groot genoeg is als leefgebied voor porseleinhoen en habitattypische soorten als watersnip. In functie daarvan dient de oppervlakte laagveen te verhogen met 188 ha.

Voor de overige habitattypen zijn in principe voldoende grote oppervlaktes aanwezig, behalve voor alluviaal bos. Het betreft een einddoel van 427 ha met een richtwaarde van 96 ha bosuitbreiding. Voor de veldrusgraslanden is een toename door omvorming van 3 ha in de Dommelvallei opgenomen.

Kwaliteit

De kwaliteit van de meeste habitats is actueel onvoldoende. In combinatie met de vaak versnipperde ligging is een belangrijk deel van de oppervlakten actueel niet geschikt is als leefgebied voor de meest kwetsbare fauna en flora van heide, schrale graslanden en laagveen.

Bij de habitats van heide, vennen en landduinen zijn de belangrijkste knelpunten vergrassing, verbossing en het ontbreken van typische plantensoorten in de oevers van vennen en een laag aandeel van pioniersvegetaties op landduinen. Via gericht natuurbeheer kan de kwaliteit van deze habitats nog sterk verbeteren en kunnen lokaal te kleine open habitats uitgebreid worden. Herstel van het grootschalig open heidelandschap moet eveneens zorgen voor een kwaliteitsverbetering door minder snelle verbossing, een betere winddynamiek en verhoogde grondwaterinfiltratie. Dit is positief voor pioniersvegetaties van landduinen en vennen, en voor een verhoogde grondwatervoeding naar kwelzones met laagveen en alluviale broekbossen.

In de beekvalleien van de Zwarte beek, Grote Nete en Dommel streeft men naar herstel van samenhangende laagveenkernen, die kunnen functioneren als leefgebied voor porseleinhoen, grauwe klauwier, blauwborst en een Vlaamse kernpopulatie van de habitattypische soort watersnip. Herstel van laagveen vergt aaneengesloten beekdalen met een natuurlijke waterhuishouding en geen invloed van nutriënten. Concreet streeft men hiervoor naar complexen van kleine zeggevegetaties, dottergraslanden, moerasspirearuigten en natte ruigten, die overgaan naar heischrale graslanden en kamgraslanden op de valleiflanken. In het samenvloeiingsgebied van Dommel en Bolisserbeek moeten de habitats van veldrusgraslanden eveneens uitbreiden tot een duurzaam in stand te houden oppervlakte en ingebed worden in een halfnatuurlijke vallei met valleibossen, laagveen en extensieve graslanden.

Ook de beekhabitats vormen een belangrijk onderdeel van deze valleien: de Zwarte beek herbergt de grootste populatie van beekprik in Vlaanderen maar het leefgebied is sterk ingekrompen door beekruiming en negatieve impacten van onnatuurlijke piekdebieten en waterverontreiniging door intensieve landbouw in het brongebied. Herstel van een natuurlijk beekregime en een hoge waterkwaliteit zijn noodzakelijk voor duurzame instandhouding van deze soort, dit ook voor habitattypische soort bosbeekjuffer. Op lange termijn streeft men ook naar hervestiging van beekprik in de Dommel, Bolisserbeek en Grote Nete.

De valleibossen ontstonden spontaan door verbossing van beekdalhooiden en hebben door hun relatief jonge leeftijd doorgaans nog een zwak ontwikkelde structuur. Lokaal zorgen zones met verspreide weekendverblijven voor versnippering en verstoring van de waterhuishouding. Op het niveau van de SBZ streeft men globaal naar een toename van de actuele oppervlakte van circa 2800 ha valleibos. Lokaal habitatverlies van elzenbroekbos in functie van laagveenherstel wordt elders gecompenseerd door natuurlijke verbossing.

De bossen op de hogere plateaus bestaan grotendeels uit dennenaanplanten, met een laag aandeel inheems loofhout, een zwak ontwikkelde structuur en te weinig dood hout. Loofboshabitats van eikenberkenbos en zuur beukenbos liggen erg versnipperd en bereiken nergens een oppervlakte die voldoet aan het MSA. Het rictlijngebied heeft door de grote oppervlakte voedselarme, ongestoorde podzolzandgronden op Vlaams niveau belangrijke potenties voor toename van eikenberkenbossen. Voor de bossen op het militair domein, wordt maximaal ingezet op omvorming van naalddhout naar inheems loofbos en een sterke verbetering van de habitatkwaliteit, onder meer voor habitattypische soort kleine ijsvogelvlinder. Hierdoor zal de oppervlakte droge loofboshabitat toenemen van circa 247 ha naar een einddoel van 1643 ha met een richtwaarde van 351 ha bosuitbreiding.

Voor een duurzame instandhouding van de laagveenhabitats, alluviale bossen, heischrale graslanden, populatie beekprik en het beekhabitat 3260 zelf, is buffering noodzakelijk. Bepaalde maatregelen in land- en tuin- of bosbouwsector, zoals het toedienen van mest of gebruik van bestrijdingsmiddelen, hebben nadelige gevolgen voor een aantal habitattypes. Er moet vermeden worden dat (relicten van) habitattypes binnen deze SBZ verdwijnen of achteruitgaan door gebruik van bepaalde bestrijdingsmiddelen of door aanrijking. Dit moet verder opgevolgd word/gemonitor/onderzocht worden. De eutrofiëringsbronnen dienen afgebakend te worden zodat kostenefficiënte maatregelen ter remediëring kunnen worden opgestart.

Het betreft 15 ha landbouwgebruik in natuurgebied in de middenloop van de Zwarte beek, ongeveer 160 ha in de bovenloop van de Bolisserbeek en 170 ha in het brongebied van de Zwarte beek. Dit komt uit landbouwgebruik (gras)akkers. Er zal met de verschillende actoren in het brongebied Zwarte Beek gezocht/gemonitor/opgevolgd worden welke maatregelen het meest efficiënt zijn. Het brongebied van de Zwarte beek is gelegen binnen de SBZ ten oosten van de baan Hasselt-Eindhoven en omvat ook het gebied met toponiem Grote Heide, op de waterscheiding met de Bolisserbeek. Het wordt doorsneden door de oude spoorlijn (nu fietspad). Het brongebied volgt de begrenzing van het landschap van de Zwarte beek. De bovenloop van de Bolisserbeek is gelegen binnen de SBZ stroomopwaarts van Resterheide en volgt de begrenzing van het landschap van Dommel en Bolisserbeek. Het brongebied van de Zwarte beek (stroomopwaarts van de baan Hasselt-Eindhoven) heeft een oppervlakte van ongeveer 300 ha. De bovenloop van de Bolisserbeek heeft ook ongeveer een oppervlakte van 300 ha. Naast de doelen die in dit gebied gerealiseerd worden door omvorming en uitbreiding, het behoud en de kwaliteitsverbetering van graslanden en regionale biotopen komt er nog een aanzienlijke oppervlakte akkers voor.

Buffering omvat stopzetten van nutriëntenaanvoer en pesticidengebruik, herstel van de bodem tot gewenst trofieniveau, het bouwvrij houden van het gebied, opheffen van drainage en herstel van de natuurlijke hydrologie. Dit zal leiden tot een sterke verbetering van de waterkwaliteit voor beekprik en het beekhabitat en voor gunstige standplaatscondities voor oligotrofe tot mesotrofe broekbossen, laagveen en heischrale graslanden. Het brongebied van Zwarte beek – Bolisserbeek is tevens cruciaal voor ontwikkeling van foerageergebieden voor vogels van het aangrenzende heidelandschap en als stapsteen voor minder mobiele soorten van heide en landduinen. Daarnaast is deze zone essentieel voor herstel van de laatste relictpopulaties van knoflookpad. De doelstelling voor dit

gebied is dan ook om een aaneengesloten complex van soortenrijke graslanden te ontwikkelen, als foerageergebied voor grauwe kiekendief en velduil, met daarin stapstenen van heide of heischraal grasland zodat opnieuw een functionele heideverbinding ontstaat voor minder mobiele heidesoorten als gladde slang, heikikker en de habitattypische soort gentiaanblauwtje, heivlinder, kommavilinder.

Naast deze kerngebieden zijn ook de aangrenzende beekvalleien van Heiderbeek, Broekbeek, Grote beek en de bovenloop van de Bolisserbeek belangrijke onderdelen van het SBZ. Ze bevatten ze lokaal waardevolle elzenbroekbossen en zijn ook belangrijk als foerageergebied voor Wespandief, Vleermuis en vogels van het heidelandschap. De globale doelstelling voor deze beekvalleien is vooral verbeteren van de kwaliteit van het kleinschalig beekdallandschap met een afwisseling van valleibosjes, extensieve graslanden en houtkanten.

Verbindingen

Herstel van het samenhangende heidelandschap met overgangen naar beekvalleien en agrarische gebieden zal de interne uitwisselingsmogelijkheden binnen het gebied sterk doen toenemen. Binnen het richtlijngebied worden de volgende interne verbindingen en stapstenen ontwikkeld:

- Herstel van heidehabitats in de vallei van de Grote Nete ter hoogte van Veeeweide moet zorgen voor uitwisseling van de populatie gladde slang tussen Kamp Beverlo en de populaties van het Pijven.
  - Herstel van zowel een droge als natte heide stapsteen in het brongebied van Zwarte beek-Bolisserbeek met Resterheide en Zwart water als duurzaam netwerk van natte heide voor rugstreeppad, heikikker en de habitattypische soort gentiaanblauwtje, voor gladde slang en de relictpopulatie knoflookpad.
  - Ontwikkeling van heidestapsteen ter hoogte van Molenheide.
  - Nemen van ontsnipperingsmaatregelen aan migratiebarrières, zoals ter hoogte van de N73 doorheen het Militair domein (Kamperbaan) en de N715, N74 (brongebied Zwarte beek). Daarnaast kunnen hier ook kleinere ontsnipperingsmaatregelen noodzakelijk zijn op wegen die de valleien doorkruisen.
- Herstel van habitats en verbetering van de kwaliteit van extensieve graslanden en moerasachtige vegetaties en de beekhabitats aansluitend bij het heidelandschap, zal bijdragen aan verbetering van de uitwisselingsmogelijkheden met het grote centrale heidelandschap in de SBZ.

In de SBZ worden de stapstenen gecreëerd zodanig dat migratie van soorten van de heide- en laagveenkernen naar andere natuurkernen mogelijk kan gemaakt worden. Beekvalleien spelen hierin een belangrijke ecologische rol.

Concrete doelstellingen

In onderstaande tabel met de instandhoudingsdoelstellingen voor het gebied worden doelstellingen voor enerzijds het gedeelte dat habitatrictijengebied is en anderzijds het gedeelte dat 'zuiver vogelrichtijengebied' (lees enkel vogelrichtijengebied maar geen habitatrictijengebied) is, niet onderscheiden, maar geïntegreerd. Aan de drie criteria die tegelijk vervuld dienen te zijn om deze doelen voor beide ruimtelijk afgebakende gebieden van elkaar te onderscheiden, werd immers niet voldaan. De drie criteria zijn:

- het zuiver vogelrichtijengebied handelt over een relevante oppervlakte;
- het betreft in dit gebied relevante doelstellingen;
- de doelstellingen die in het gedeelte dat zuiver vogelrichtijengebied is, gerealiseerd dienen te worden, zijn (reeds in dit stadium) bekend.

Landschap van het valleicomplex van de Zwarte beek

Deze tabel bevat de doelen voor het "Landschap van het valleicomplex van de Zwarte beek". Dit landschap heeft een oppervlakte van 1.324 hectare en strekt zich uit van het brongebied van de Zwarte beek (Grote Heide en Zwart water), over het Kamp van Beverlo tot stroomafwaarts Nieuwendijk, Staise molen en de spoorlijn Hasselt-Mol.

Het beekdallandschap van de Zwarte beek is op West-Europees niveau een uitzonderlijk goed bewaard laaglandbeekdalsysteem met overgangen van voedselarme, onverstoorde infiltratiegebieden met bossen en heide naar natte beekdalgronden, die overgaan van zure, ongebufferde biotopen in de bovenloop naar meer gebufferde laagveensystemen in de middenloop. Door de grote oppervlakte en vele natuurlijke overgangen tussen verschillende habitats vormt het gebied een Vlaams kerngebied voor tal van bedreigde soorten van laagveen, heide en schraal grasland.

Landschap van het valleicomplex van de Zwarte beek

De vallei van de Zwarte beek is het belangrijkste laagveencomplex in Vlaanderen. Veruit het grootste deel van de oppervlakte-toename van de G-IHD kan in deze SBZ gerealiseerd te worden. Hiervoor pleiten de aanwezigheid van intensieve kwelzones met ijzerrijk grondwater en het voorkomen van tal van uiterst zeldzame, habitattypische soorten.

In het "Landschap van het valleicomplex van de Zwarte beek" komen een reeks van soorten en habitattypes voor, waarvoor de SBZ op Vlaams essentieel tot zeer belangrijk is:

- laagveenhabitats (7410_meso): door de grote kwaliteit en oppervlakte tevens belangrijk als Vlaams kerngebied voor habitattypische watersnip
- beekprik
- halfnatuurlijke graslanden: heischrale graslanden 6230
- loofbossen: oligotrofe tot mesotrofe valleibossen en bos langs de oevers van de beek (9120)

Belangrijkste doelstelling is kwaliteitsverbetering door herstel van een hydrologisch intact beekdalsysteem vanaf de bron tot aan de middenloop in Beringen. Een natuurlijke hydrologisch regime en beekwater van een goede waterkwaliteit is primordiaal. Kwaliteitsverbetering is niet alleen noodzakelijk voor beekprik, habitattype 3260, maar ook voor de aan laagveen gebonden habitats en soorten. Knelpunten van vismigratie, intensieve beekruimingen, verdroging en eutrofiëring worden opgelost.

In het brongebied van de Zwarte beek wordt 170 ha buffering van het vallei-ecosysteem vooropgesteld vanuit landbouw (uit Bs, Hx); dit is cruciaal voor het duurzaam behoud en ontwikkeling van het beekdalsysteem met laagveen, alluviaal bos, heischrale graslanden en in de beek zelf, beekprik en het beekhabitattype 3260. De percelen dienen onbemest en vrij van pesticidengebruik te zijn. Herstel van de bodem tot het gewenst trofie-niveau is noodzakelijk, om verdere uitspoeling van nutriënten in de

bodem te vermijden. Herstel van de waterhuishouding is pas mogelijk na herstel van de bodem. Ze dienen verder bouwvrij gehouden te worden, het open landschap dient behouden te blijven. Er zal met de verschillende actoren in het brongebied Zwarte Beek gezocht/gemonitord/opgevolgd worden welke maatregelen het meest efficiënt zijn. De eutrofiëringsbronnen dienen afgebakend te worden zodat kostenefficiënte maatregelen ter remediatie kunnen worden opgestart.

Het brongebied van de Zwarte beek fungeert daarnaast als leefgebied voor wespandief, grauwe kiekendief en als foerageergebied voor habitattypische broedvogels van de heide, zoals wulp. In het ecologisch netwerk binnen de SBZ vormen ze in combinatie met stapstenen van heide en heischraal grasland leefgebied voor gladde slang, knofookpad, heikikker, rugstreeppad, en de habitattypische soorten gentiaanblauwtje, heivlinder, groentje, ...

De huidige versnippering van het landschap dient aangepakt te worden. Het beekdalsysteem bestaat uit een afwisseling van grote complexen alluviaal bos en een open landschap, waarin de gradiënten van droge heide op de valleiflanken, naar heischrale graslanden op de overgangen zand-veen en kleine zeggenvegetaties op het veenpakket tot ontwikkeling komen, waardoor hoogkwalitatieve biotopen gecreëerd worden voor de vogelfichtijnsoorten porseleinhoen, blauwborst, grauwe kiekendief en de habitattypische soort watersnip en wulp. In functie van het leefgebied van deze soorten en kwaliteitsverbetering van de habitats zijn deze verweven met soortenrijke graslanden en regionaal belangrijke biotopen zoals rbb_ms, rbb_hc, rbb_hf, rbb_kam.

Voor de alluviale bossen (91E0) is een kwaliteitsverbetering relevant. Plaatselijk kunnen ze omgevormd worden in functie van herstel van overgangsvveen 7140_meso. Plaatselijk worden echter grotere boskernen ontwikkeld door omvorming ten gunste van 91E0_meso.

Oppervlakte doelstelling

Doel Toelichting

↑
Doel:
Actueel: 52 ha
Behoud actuele oppervlakte + 109 ha
toename Einddoel: 161 ha

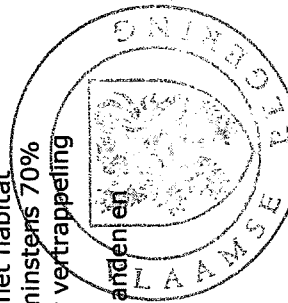
Kwaliteitsdoelstelling

doel Toelichting

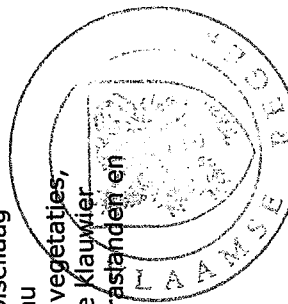
↑
Doel:
Goed ontwikkelde laagveenvegetaties met:
• natuurlijke hydrologie met grondwaterstanden schommelend rond het maaiveld
• minder dan 10% boom-of struikopslag in het habitat
• 5 sleutelsoorten met een bedekking van minstens 70% en minder dan 10% structuurschade door vertrapping
• buffering tegen externe invloeden
• inbedding in matrix van soortenrijke graslanden en regionale belangrijke biotopen

Habitat

7140_meso
mineraal arm circum-
neutraal overgangsvveen
kleine zeggenvegetaties

<p>7140_oli Oligotroof en zuur overgangsvveen (in relatie met hoogveenvegetaties en natte heide)</p>	<p>=</p> <p><u>Doel:</u> Actueel: 3 ha Behoud actuele oppervlakte Einddoel: 3 ha</p>	<p>↑</p> <p><u>Doel:</u> Goed ontwikkeld zuur overgangsvveen met:</p> <ul style="list-style-type: none"> • aanwezigheid van hoogveenontwikkeling, met een veenmoslaag van > 50% en hoge bedekking van de sleutelsoorten • beperkte boomopslag (< 10%) • beperkte vergrassing met pijpestrootje (< 30%) • natuurlijke hydrologie met permanente grondwater Tafel rond maaiveldniveau (GHG range 15 cm -mv / 0 cm +mv en GLG > 25 cm -mv, amplitude 25 cm) • oligotroof grondwater, met lage conductiviteit en voldoende lage waarden voor NO3-N en Po4-P • beperkte strooisellaag met een bedekking van < 20% • buffering tegen externe invloed
<p>6230 - Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa) subtype 6230_hmo Vochtig heischrale graslanden</p>	<p>↑</p> <p><u>Doel:</u> Actueel: 25 ha. Behoud actuele oppervlakte +toename van 15 ha door omvorming Einddoel: 40 ha</p>	<p>↑</p> <p><u>Doel:</u> Goed ontwikkeld vochtig heischraal grasland met:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Beperkte strooisellaag, vervilting en verruigingsindicatoren • Bedekking van sleutelsoorten > 30% • Beperkte boomopslag (<10%) • Buffering tegen externe invloed • Herstel bodems tot gewenst trofieniveau • Inbedding in matrix van soortenrijke graslanden en regionale belangrijke biotopen
<p>6230 Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa) subtype 6230_hn droge heischrale graslanden</p>	<p>=</p> <p><u>Doel:</u> Actueel: 24 ha Behoud actuele oppervlakte met een belangrijke kwaliteitsverbetering. Einddoel: 24 ha</p>	<p>↑</p> <p><u>Doel:</u> Goed ontwikkeld droog heischraal grasland met:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Korte vegetatie (< 25 cm) met een bedekking van > 30% van de sleutelsoorten en <5% verruiging • Buffering tegen externe invloeden • Zonbeschenen en weinig tot geen strooisellaag • Herstel bodems tot gewenst trofieniveau • Plaatselijk bocage landschap met zoomvegetaties, doornstruwelen i.f.v. leefgebied grauwe Klauwier • Inbedding in matrix van soortenrijke graslanden en regionale belangrijke biotopen

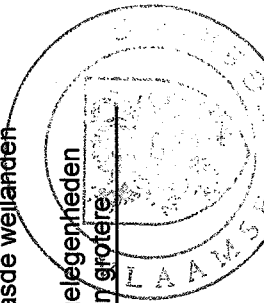

<p>6430- Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland en van de montane en alpiene zones</p> <p>subtype 6430_hf moerasspirearverbond (moerasspirearugten)</p>	<p>=</p> <p><u>Doel:</u> Actueel: 15 ha Behoud actuele oppervlakte Einddoel: 15 ha</p>	<p>↑</p> <p><u>Doel:</u> Afwisseling van moerasspirearugten in complex met kleine zeggenvegetaties. Deze zijn tijdelijk qua ligging en duur en komen verspreid voor de in de vallei in samenhang met 7140_meso. Ze ontstaan hier door achterwege laten van beheer waardoor kleine zeggenvegetaties verruigen tot moerasspirearugten en uiteindelijk evolueren tot wilgenstruweel.</p>
<p>91E0 - Bossen op alluviale grond met Alnus glutinosa en Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)</p> <p>subtype 91E0_meso mesotrofe elzenbroekbossen</p> <p>subtype 91E0_oli oligotrofe elzenbroekbossen</p> <p>subtype 91E0_eutr - ruigt elzenbossen</p>	<p>=</p> <p><u>Doel:</u> Actueel: 152 ha (91E0_meso: 124 ha, 91E0_oli: 26 ha, 91E0_eutr 2 ha) Behoud actuele oppervlakte Einddoel: 152 ha</p>	<p>↑</p> <p><u>Doel:</u> De ecologische bosfunctie primeert en alle beheeringrepen zijn gericht op de ontwikkeling en substantiële verbetering van dit habitatype:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◦ gevarieerde bosstructuur met veel open plekken, voldoende dood hout en sleutelsoorten ◦ herstel van een voor dit habitatype gunstige waterhuishouding (kwantitatief en kwalitatief) zodat grote kernen van het oligotrofe subtype en mesotroof subtype zich kunnen ontwikkelen ◦ ontwikkeling van structuurrijke bosranden ◦ buffering tegen externe invloeden
<p>9120 Atlantisch zuurminnende beukenbossen met Ilex en soms ook Taxus in de ondergroei</p> <p>Subtype beekbegeleidend bos</p>	<p>=</p> <p><u>Doel:</u> Actueel: 21 ha Behoud actuele oppervlakte Einddoel: 21 ha</p>	<p>↑</p> <p><u>Doel:</u> De ecologische bosfunctie primeert en alle beheeringrepen zijn gericht op de ontwikkeling en substantiële verbetering van dit habitatype via volgende verbeteropgaven:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◦ terugdringen van naaldhout en verwijderen van exoten ◦ verhogen aandeel dood hout ◦ verbeteren van de horizontale en verticale structuur met bijzondere aandacht voor de bosranden aansluitend bij habitatype 7_meso

<p>4010 - Noord-Atlantische vochtige heide met <i>Erica tetralix</i></p>	<p>↑</p> <p><u>Doel:</u> Actueel: 7 ha Behoud actuele oppervlakte + toename van 33 ha. Einddoel: 40 ha</p>	<p>↑</p> <p><u>Doel:</u> Goed ontwikkelde vochtige heide vegetaties:</p> <ul style="list-style-type: none"> • aanwezigheid van lokaal frequente veenmoslaag en meer dan 1 veenmossoort • beperkte boomopslag (< 10%) • beperkte vergrassing met pijpestrootje (< 30%) • natuurlijke hydrologie (GHG: 20 cm-mv en 0(5) cm +mv, GLG 60-70 cm -mv, amplitude < 50cm) <p>oligotroof grondwater, met lage conductiviteit en voldoende lage waarden voor NO3-N en Po4-P</p>
<p>4030 Droge heide</p>	<p>↑</p> <p><u>Doel:</u> Actueel: 2 ha Behoud actuele oppervlakte + toename van 60 ha Einddoel: 62 ha</p>	<p>↑</p> <p><u>Doel:</u> Goed ontwikkelde droge heide vegetaties met:</p> <ul style="list-style-type: none"> • aanwezigheid van alle ouderdomstadia van struikhei • beperkte boomopslag (< 20%) • beperkte vergrassing met pijpestrootje, bochtige smele (< 30%) • hoge soortenrijkdom
<p>3260 - Submontane en laagland rivieren met vegetaties behorend tot het Ranunculion fluitantis en het Callitriche-Batrachion</p>	<p>↑</p> <p><u>Doel:</u> Actueel: 0,05 ha (ongeveer 390m) Behoud actuele oppervlakte + toename door omvorming, zodat dit habitatype verspreid over de Zwarte beek voorkomt. Een kwantificatie van de oppervlakte is moeilijk (ongeveer 1- 8 km). Einddoel: 1-8 km</p>	<p>↑</p> <p><u>Doel:</u> Dynamisch meanderend riviersysteem met:</p> <ul style="list-style-type: none"> • natuurlijke beek- en oeverstructuur • natuurlijke stromings- en waterpeildynamiek • helder water met een hoge stroomdiversiteit, zonder invasieve soorten en met voldoende zombeschonen delen. • hooguit matig eutroof water met een lage stikstof- en fosforconcentratie, lage concentratie bestrijdingsmiddelen en-lage sedimentvracht. • Natuurlijke beekstructuur (meandering, afwisseling sedimentfracties, ...). • voldoende brede bufferzones langsheen de waterloop • buffering tegen externe invloeden
<p>3160 - Dystrofe natuurlijke poelen en meren</p>	<p>=</p> <p><u>Doel:</u> Actueel < 1 ha Behoud actuele oppervlakte Einddoel: < 1 ha</p>	<p>=</p> <p><u>Doel:</u> Goed ontwikkeld dystroof ven met:</p> <ul style="list-style-type: none"> • geschikte waterhuishouding • zuur tot zeer zwak gebufferd, oligotroof water met beperkingen qua totaalfosfor, conductiviteit en van < 0,03 mgP/l en EC < 100 µS/cm, totaal stikstof helder,

		<p>door humuszuren bruiningkleur water</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2-3 sleutelsoorten minstens frequent aanwezig • buffering tegen externe invloeden
<p>7110 Actief hoogveen</p>	<p>↑ <u>Doel:</u> Actueel: kennishiaat Einddoel: 0,5ha</p>	<p>↑ <u>Doel:</u> Voldoende staat van instandhouding met:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zeer constante waterstand, GVG onder tot bijna gelijk met maaiveld • Veenmoslaag tussen 10-50% met minstens 2 bultveenmossen • Verbossing van minder dan 5% • Vergrassing van < 10% • Oppervlakte veenlichaam > 0,1 ha • buffering tegen externe invloeden
<p>2310 - Psammofiele heide met Calluna en Genista</p> <p>2330 - Open grasland met Corynephorus- en Agrostissoorten op landduinen</p>	<p>↑ <u>Doel:</u> Actueel: 0 ha Einddoel: 10 ha door omvorming</p>	<p>↑ <u>Doel:</u> Goed ontwikkelde landduinen met:</p> <ul style="list-style-type: none"> • aanwezigheid van de verschillende successiestadia op landduinen, waarbij steeds minimaal 40% van het habitattype 2330 voorkomt • beperkte boomopslag (<10%) • ingebed in open landschap
<p>Soort</p>	<p>Populatie doelstelling</p> <p>Doel Toelichting</p>	<p>kwaliteitseisen aan de leefgebieden</p> <p>doel Toelichting</p>
<p>Grauwe klauwier</p>	<p>↑ <u>Doel:</u> Jaarlijkse broedvogel met 4-6 broedparen. 2-3 bp liften mee via de doelen voor graslandhabitats (in het bijzonder 6230) 2-3 bp vereisen extra leefgebied met een oppervlakte van 22 ha in het voormalige broedgebied</p>	<p>↑ <u>Doel:</u> Kwalitatief goed ontwikkeld leefgebied bestaande uit landschap met mozaiekachtige opbouw van verschillende vegetatietypen en grote structuurrijkdom:</p> <ul style="list-style-type: none"> • afwisseling van heischrale graslanden (6230) met soortenrijke hooilanden en vrij kort begraasde weilanden met aangrenzend struweel (rbb_sp) • voldoende rustige uitkijkposten en broedgelegenheden leefgebied met ruim en gevarieerd aanbod aan grotere

<p>Porseleinhoen</p>	<p>insecten, voornamelijk mestkevers en loopkevers en een goed ontwikkelde mestbewonende fauna.</p>
<p>↑ <u>Doel:</u></p> <p>Jaarlijkse broedvogel met 2-4 broedparen</p> <p>Dit vereist een oppervlakte leefgebied van 30-120 ha.</p> <p>Deze doelstelling spoort samen met de oppervlakte-doelstelling voor 7140_meso, 6430 en behoeft geen extra leefgebied.</p>	<p>↑ <u>Doel:</u></p> <p>Kwalitatief goed ontwikkeld leefgebied bestaande uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◦ Afwisseling van lage kruidachtige vegetatie en ruigten ◦ inbedding van 7140_meso en 6430 in matrix van rbb en soortenrijke graslanden ◦ Stabiël grondwaterpeil rond maaiveldniveau met weinig fluctuaties (op zijn minst in de eerste helft van het broedseizoen op of boven maaiveld) ◦ Voldoende rust

Landschap van heide, vennen en bossen op en rond Kamp van Beverlo

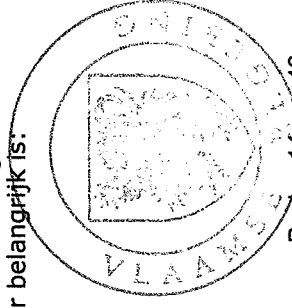
Deze tabel bevat de doelen voor het "Landschap van heide, vennen en bossen op en rond Kamp van Beverlo". Dit landschap heeft een oppervlakte van 6.905 hectare en omvat de grote heide- en boscomplexen van het Kamp van Beverlo (uitgezonderd vallei van de Grote Nete en valleicomplex van de Zwarte beek). Aansluitend bij dit landschap zijn opgenomen: Pijnven, bos en duinen van Hechtel, Molenheide, Kraanberg, Koerseise Bergen. Daarnaast omvat dit landschap de kleine aangrenzende beekvalleien van de Heiderbeek, Broekbeek en Grote Beek.

Centraal in dit landschap staat het militair domein Kamp van Beverlo. Aangezien het leger uitgestrekte open oefenterreinen nodig heeft, bleef het oorspronkelijk heidelandschap en geomorfologisch gezien, vrijwel intact Kempens plateau met bovenstrooms beekdal, behouden. Deze intacte landschappelijke positionering is in, zowel het Vlaamse als Nederlandse landschap, steeds zeldzamer geworden. Typierend is het groot infiltratiegebied met heide, vennen en stuifzanden aan de randen. Op meerdere plaatsen werd naalddhout aangeplant en sinds 1950 treedt verbossing op. Uniek is de verwevenheid, waarbinnen de verschillende habitattypes voorkomen en de continue overgangen van nat naar droog tot stuivend tussen de verschillende habitattypes. Sinds 1999 wordt het natuur- en bosbeheer uitgevoerd in samenspraak tussen de lokale militair overheid en het Agentschap voor Natuur en Bos. Recent werden op grote schaal herstelwerkzaamheden uitgevoerd door het Life-project DANAH, deze werden mee opgenomen bij actuele toestand. Een goedgekeurde geïntegreerde visie en beheerplan vormen de basis voor de doelen voor het Kamp van Beverlo.

Landschap van heide, vennen en bossen in en rond Kamp van Beverlo

In het "Landschap van heide, vennen en bossen in en rond Kamp van Beverlo" komen volgende habitattypen en soorten voor, waarvoor de SBZ op Vlaams niveau essentieel tot zeer belangrijk is:

- Landduinhabitats: 2310 en 2330
- Overgangen van droge naar natte heide: 4030, 4010, 7140,7150
- Halfnatuurlijke graslanden: 6230
- Waterhabitats in de voedselarme sfeer: 3160

- Amfibieën zoals rugstreeppad, heikikker
- Reptiel zoals gladde slang
- Broedvogels: boomleeuwerik, nachtzwaluw
- Loofbossen: eikenberkenbos (9190)

Binnen het "Landschap van heide, vennen en bossen in en rond Kamp van Beverlo" staat het versterken, de kwaliteitsverbetering en het duurzaam beheren van heidehabitats en habitattypische soorten voorop. Dit gebied is vanuit de grootste heidekern van Vlaanderen. Er zijn van verschillende habitatrictijnsoorten (nachtzwaluw, heikikker, rugstreeppad) en habitattypische soorten (gentiaanblauwtje) leefbare populaties aanwezig. Het gebied fungeert actueel als overloop van waaruit deze soorten omliggende minder optimale SBZ gebieden koloniseren. Binnen de SBZ is de uitbouw van een ecologisch netwerk met heidestapstenen en schrale graslanden een belangrijke doelstelling.

We kunnen er drie type natuurclusters onderscheiden: natuurcluster van kleinschalige beekvalleien, natuurcluster van het heidecomplex en natuurcluster van de grote boshabitatkernen.

Natuurcluster van heidecomplex

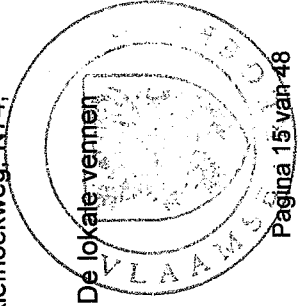
Actueel komt meer dan 3.100 ha landuinhabitats, droge heide, vochtige en venige heide voor, hoofdzakelijk op het Kamp van Beverlo. Naast kwaliteitsverbetering is toename voorzien van landduin- en heidehabitats om tot een groot aaneengesloten heidecomplex te komen voor duurzame populaties van nachtzwaluw, boomleeuwerik, gladde slang, heikikker, rugstreeppad, en habitattypische soorten zoals gentiaanblauwtje en ruimtebehoevende soorten zoals grauwe kiekendief, velduil en korhoen.

Actuele kleinere landuinvegetaties worden verbonden met het groot open, zoals Brand in Hechtel. Essentieel is het verstevigen van het ecologisch netwerk met heide, schrale graslanden en duin corridors. Hierin past de heide- en duin corridor tussen het Pijnven en het Kamp van Beverlo voor gladde slang door omvorming vanuit naaldbossen.

In functie van de vorming van een meta-populatie heikikker, rugstreeppad, gladde slang en habitattypische soorten gentiaanblauwtje, heivlinder, kommavlinder... is migratie naar andere heidekernen essentieel; binnen dit ecologisch netwerk is Molenheide een belangrijke heidestapsteen met als doel ontwikkeling van landuinhabitats, heischraal grasland en kwaliteitsverbetering van vochtige heide.

Doorheen het heidecomplex worden de belangrijkste verkeersassen (Kamperbaan, Kiefhoekweg, N74, N715) ontsnipped.

In Molenheide wordt een open heidelandschap ontwikkeld bestaande uit landduinen. De lokale vennen met vochtige heidevegetaties worden hersteld.

Op Lange heuvelheid ligt een landschappelijk intact brongebied met een complex van vochtige en venige heide. Onderzoek naar de hydrologie is aangewezen in functie van het bepalen van de eventuele maatregelen voor kwaliteitsverbetering.

Typend zijn de verschillende type vennen in het heidelandschap. Naast kwaliteitsherstel, is buffering van het intrekgebied en van het aangevoerde oppervlaktewater tegen nutriëntenlast een belangrijke herstelopgave.

Natuurcluster van de grote boshabitatkernen

In het "Landschap van heide, vennen en bossen op en rond Kamp van Beverlo" is de ontwikkeling van een aantal grote boskernen, die een leefbare populatie bevatten van de grotere oppervlaktebehoevende faunasoorten, is een belangrijk streefdoel om een goede staat van instandhouding te bereiken binnen deze SBZ voor de boshabitats. Typend voor dit landschap is, gezien de abiotische omstandigheden, het zuurminnende eikenberkenbos. Slechts enkele goed ontwikkelde voorbeelden (184 ha) zijn terug te vinden op het Kamp van Beverlo, randzone met Brand en Don Bosco in Hechtel onder meer oude eikenhakhoutstoven op stuifduinen. Grote aaneengesloten kernen (Koersele heide, gemeentebossen, Durmonsheide, Schrikheide) omsluiten het open heidelandschap van het Kamp van Beverlo. Deze bossen zijn niet alleen van belang voor zwarte specht en wespendif, maar in een ijle matrix rond de heide en landduinen ook voor nachtzwaluw.

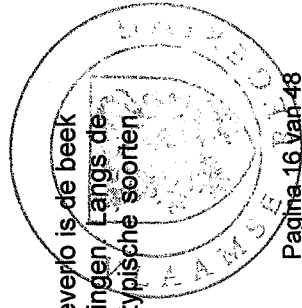
Omvorming van bestaande niet habitatwaardige bossen is voorzien.

Natuurcluster van de kleine beekvalleien

In de kleine beekvalleien komen actueel nog belangrijke oppervlakten soortenrijke graslanden en regionale belangrijke biotopen voor. Behoud en kwaliteitsverbetering van de soortenrijke graslanden en regionale belangrijkbiotopen is vereist in functie van leefgebied blauwborst, wespendif, grauwe kiekendief en foerageergebied voor habitattypische soorten van de heide zoals wulp, watersnip, roodborsttapuit, geeigors, veldleeuwerik en als kwaliteitsverbetering van de habitats.

De Grote beek ontspringt op het Kamp van Beverlo aan de westrand juist ten zuiden van Leopoldsburg (Beau Marais) in Laakheide. In functie van het mozaïeklandschap is naast kwaliteitsverbetering van de soortenrijke graslanden en regionale belangrijke biotopen, zoals structureelrijke ruigten, voornamelijk vanuit populierenaanplant ten gunste van vogelrichtlijnsoort blauwborst.

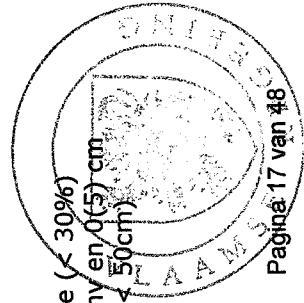
De Helderbeek ontspringt eveneens op het Kamp van Beverlo. Buiten het Kamp van Beverlo is de beek diep ingesneden, rechtgetrokken en plaatselijk gestuwd in functie van de mijnverzakkings. Langs de Helderbeek liggen momenteel droge heischrale graslanden. In functie van de habitattypische soorten

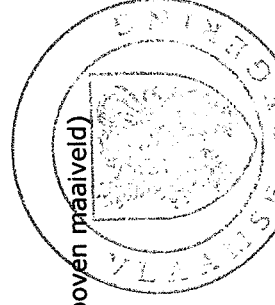
kleine parelmoervlinder, hooibeestje, heivlinder, veldkrekel en snortikker staat kwaliteitsverbetering van de droge heischrale graslanden voorop. Deze zijn ingebed in een matrix van soortenrijke graslanden.

De Broekbeekvallei vormt een belangrijke schakel in het ecologisch netwerk met andere natuurkernen. Kwaliteitsverbetering van het mozaïeklandschap van alluviale bossen, soortenrijke graslanden, en regionale belangrijke biotopen als foerageergebied voor grauwe kiekendief, korhoen, wespendif, blauwe kiekendief en habitattypische soorten van het heidelandschap zoals wulp staat voorop.

Oppervlakte doelstelling		Kwaliteitsdoelstelling	
Habitat	Doel Toelichting	Doel Toelichting	Doel Toelichting
2310 - Psammofiele heide met Calluna en Genista	<p>↑ <u>Doel:</u> Actueel: 963 ha (2310: 669 ha; 2330_bu: 295 ha) Behoud actuele oppervlakte + 252 ha toename door omvorming Einddoel: 1215 ha</p>	<p>↑ <u>Doel:</u> Goed ontwikkelde landuincomplexen met:</p> <ul style="list-style-type: none"> • aanwezigheid van de verschillende successiestadia op landuinen, waarbij steeds minimaal 40% van het habitattype 2330 voorkomt • beperkte boomopslag (<10%) • voorzien van niet verstoorde zones tijdens broedseizoen voor nachtzwaluw en boomleeuwerik • ingebed in open of halfopen landschap voor een maximale windwerking • behoud oude hakhoutstoven van zomer- en winterseizoen 	
2330 - Open grasland met Corynephorus- en Agrostissoorten op landuinen			
subtype 2330_bu - buntgrasverbond			
subtype 2330_dw - dwerggrasverbond			
4030 - Droge Europese heide	<p>↑ <u>Doel:</u> Actueel: 1672 ha Behoud actuele oppervlakte + toename van 202 ha door omvorming Einddoel: 1874 ha</p>	<p>↑ <u>Doel:</u> Goed ontwikkelde droge heide vegetaties met:</p> <ul style="list-style-type: none"> • aanwezigheid van alle ouderdomstadia van struikhei • beperkte boomopslag (< 20%) • beperkte vergrassing met pijpestrootje, bochtige smele (<30%) • hoge soortenrijkdom 	
4010 - Noord-Atlantische vochtige heide met <i>Erica tetralix</i>	<p>↑ <u>Doel:</u> Actueel: 260 ha Behoud actuele oppervlakte + toename 14 ha door omvorming Einddoel: 274 ha</p>	<p>↑ <u>Doel:</u> Goed ontwikkelde vochtige heide vegetaties:</p> <ul style="list-style-type: none"> • aanwezigheid van lokaal frequente veenmoslaag en meer dan 1 veenmossoort • beperkte boomopslag (< 10%) • beperkte vergrassing met pijpestrootje (< 30%) • natuurlijke hydrologie (GHG: 20 cm-mv en 0(5) cm +mv, GLG 60-70 cm -mv, amplitude < 50cm) 	

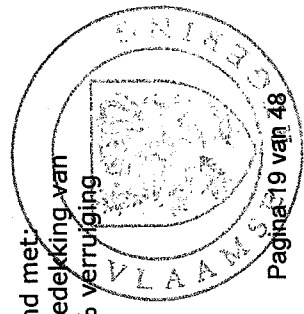

		<ul style="list-style-type: none"> • oligotroof grondwater, met lage conductiviteit en voldoende lage waarden voor NO₃-N en Po₄-P • buffering tegen externe invloeden
<p>7140 - Overgangs- en triveen</p> <p>Subtype 7140_oli oligotroof en zuur overgangsveen</p>	<p>↑</p> <p><u>Doel:</u> Actueel: 48 ha Behoud actuele oppervlakte in complex met habitattype 4010 + toename van 18 ha door omvorming Einddoel: 66 ha</p>	<p>↑</p> <p><u>Doel:</u> Goed ontwikkeld zuur overgangsveen met:</p> <ul style="list-style-type: none"> • aanwezigheid van hoogveenontwikkeling, met een veenmoslaag van > 50% en hoge bedekking van de sleutelsoorten • beperkte boomopslag (< 10%) • beperkte vergrassing met pijpestrootje (< 30%) • natuurlijke hydrologie met permanente grondwaterafel rond maaiveldniveau (GHG range 15 cm -mv / 0 cm +mv en GLG > 25 cm -mv, amplitude 25 cm) • oligotroof grondwater, met lage conductiviteit en voldoende lage waarden voor NO₃-N en Po₄-P • beperkte strooisellaag met een bedekking van < 20%
<p>6430- Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland en van de montane en alpiene zones</p> <p>subtype 6430_hf moerasspireaverbond (moerasspirearuigten)</p>	<p>=</p> <p><u>Doel:</u> Actueel: 5 ha Behoud actuele oppervlakte Einddoel: 5 ha</p>	<p>↑</p> <p><u>Doel:</u> Afwisseling van moerasspirearuigten in complex met kleine zeggenvegetaties. Deze zijn tijdelijk qua ligging en duur en komen verspreid voor de in de vallei in samenhang met 7140_meso. Ze ontstaan hier door achterwege laten van beheer waardoor kleine zeggenvegetaties verruigen tot moerasspirearuigten en uiteindelijk evolueren tot wilgenstruweel.</p>
<p>7150 - Slenken in veengronden met vegetatie behorend tot het Rhynchosporion</p>	<p>=</p> <p><u>Doel:</u> Actueel: 5 ha Behoud actuele oppervlakte in complex met habitattype 4010 Einddoel: 5 ha</p>	<p>↑</p> <p><u>Doel:</u> Goed ontwikkelde slenken in veengronden met:</p> <ul style="list-style-type: none"> • verwevenheid binnen het heidelandschap met pionierstadia • frequente aanwezigheid van meer dan 3 pioniersoorten • voldoende open plekken • natuurlijke hydrologie (s' winters boven maaiveld)

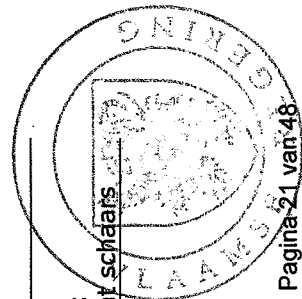

<p>6230 - Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa)</p> <p>subtype 6230_hmo Vochtig heischrale graslanden</p>	<p>↑ <u>Doel:</u> Actueel: 1 ha Behoud actuele oppervlakte + 5 ha toename door uitbreiding. Einddoel: 6 ha</p>	<p>↑ <u>Doel:</u> Goed ontwikkeld vochtig heischraal grasland met:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◦ Beperkte strooisellaag, vervilting en verrijgingsindicatoren ◦ Bedekking van sleutelsoorten > 30% ◦ Beperkte boomopslag (<10%) ◦ Buffering tegen externe invloeden ◦ Herstel bodems tot gewenst trofieniveau
<p>3160 - Dystrofe natuurlijke poelen en meren</p>	<p>↑ <u>Doel:</u> Actueel: 7 ha Behoud actuele oppervlakte + 6 ha toename door omvorming. Einddoel: 13 ha</p>	<p>↑ <u>Doel:</u> Goed ontwikkeld dystroof ven in open heidelandschap met:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◦ geschikte waterhuishouding ◦ zuur tot zeer zwak gebufferd, oligotroof water met beperkingen qua totaalfosfor conductiviteit en van totaal stikstof. ◦ helder, door humuszuren bruinekleur water ◦ 2-3 sleutelsoorten minstens frequent aanwezig
<p>3130 Oligotrofe tot mesotrofe stilstaande wateren met vegetatie behorend tot de Littorelletalia uniflorae en/of de Isoetoneo-Nanojuncetea</p> <p>Subtype 3130_aom oligotrofe tot mesotrofe vijvers en vennen met pioniersgemeenschappen op de kale oever of in de ondiepe oeverzone (oeverkruidgemeenschappen; Littorelletea)</p>	<p>↑ <u>Doel:</u> Actueel: 2 ha Behoud actuele oppervlakte + 5 ha toename door omvorming. Einddoel: 7 ha</p>	<p>↑ <u>Doel:</u> Goed ontwikkeld oligotroof tot mesotroof ven met:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◦ grotendeels vrij van slib en sediment ◦ Helder, zeer zwak tot matig gebufferd en min of meer nutriëntenarm water met een lage stikstof- en fosforconcentratie en een matig zure tot circumneutrale pH. ◦ natuurlijke hydrologie met aanvoer van lokaal grondwater ◦ voldoende open vijverlandschap, waar windwerking mogelijk is ◦ indien er aanvoer is van oppervlaktewater dient dit te voldoen aan de milieukwaliteitsnormen voor oppervlaktewater ◦ buffering tegen externe invloeden ◦ Herstel tot gewenst trofieniveau
<p>6230 Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van</p>	<p>↑ <u>Doel:</u> Actueel: 66 ha Behoud actuele oppervlakte met een belangrijke kwaliteitsverbetering + 6 ha toename door omvorming.</p>	<p>↑ <u>Doel:</u> Goed ontwikkeld droog heischraal grasland met:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◦ Korte vegetatie (< 25 cm) met een bedekking van > 30% van de sleutelsoorten en <5% verrijging ◦ Buffering tegen externe invloeden

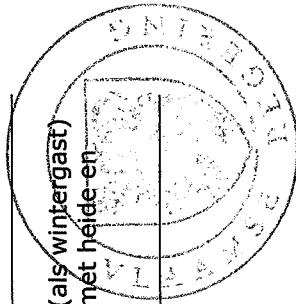

<p>submontane gebieden in het binnenland van Europa)</p> <p>subtype 6230_hn droge heischrale graslanden</p> <p>9190 - Oude zuurminnende eikenbossen op zandvlakten met Quercus robur</p> <p>9120 - Atlantische zuurminnende beukenbossen met Ilex en soms ook Taxus in de ondergroei (Quercion robori-petraeae of Ilici-Fagenion)</p>	<p>Einddoel: 72 ha</p> <p>↑</p> <p><u>Doel:</u> Actueel: 184 ha (9190) en 25 ha (9120) Behoud actuele oppervlakte + 1360 ha toename door omvorming. Einddoel: 1569 ha</p>	<ul style="list-style-type: none"> ◦ Herstel bodems tot gewenst trofieniveau ◦ Zonbeschenen en weinig tot geen strooisellaag <p>↑</p> <p><u>Doel:</u> Goed ontwikkelde zuurminnende eikenbossen met:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◦ behoud oude bij voorkeur inheemse bomen (voor zwarte specht, vleermuizen) ◦ voldoende structuurrijkdom ◦ < 10% invasieve exoten ◦ streven naar ijle bossen met voldoende open plekken (voor nachtzwaluw, boomleeuwerik, wespandief, etc.) in aansluiting bij en rond de heidecomplexen ◦ creëren van mantel-zoomvegetaties met de overgangen naar het open heidelandschap
<p>91E0 - Bossen op alluviale grond met Alnus glutinosa en Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)</p> <p>subtype 91E0_meso mesotrofe eizenbroekbossen</p> <p>subtype 91E0_oli oligotrofe eizenbroekbossen</p> <p>subtype 91E0_eutr - Ruigt eizenbossen</p>	<p>↑</p> <p><u>Doel:</u> Actueel: 7 ha (91E0_meso: 1 ha, 91E0_oli: 1 ha, 91E0_eutr 5 ha) Behoud actuele oppervlakte + 30 ha toename door omvorming Einddoel: 37 ha</p>	<p>↑</p> <p><u>Doel:</u> Ontwikkeling van complex van alluviaal bos in een mozaïeklandschap met veel open plekken met:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◦ een gevarieerde bosstructuur met voldoende dood hout en sleutelsoorten van het mesotrofe subtype. ◦ behoud en/of herstel van een voor dit habitattype gunstige waterhuishouding (kwantitatief en kwalitatief) ◦ ontwikkeling van structuurrijke bosranden en moerasspirearuitgen ◦ buffering tegen externe invloeden
<p>7140_meso mineraal arm circum-neutraal overgangsvveen kleine zeggenvegetaties</p>	<p>↑</p> <p><u>Doel:</u> Actueel: 0 ha + 5 ha toename door omvorming Einddoel: 5 ha</p>	<p>↑</p> <p><u>Doel:</u> Goed ontwikkelde laagveenvegetaties met:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◦ natuurlijke hydrologie met grondwaterstanden schommelend rond het maaiveld ◦ minder dan 10% boom-of struikopslag in het habitat

		<ul style="list-style-type: none"> 5 sleutelsoorten met een bedekking van minstens 70% en minder dan 10% structuurschade door vertrapping buffering tegen externe invloeden inbedding in matrix van soortenrijke graslanden, rietlanden met natuurlijke waterhuishouding en rbb
5130 Juniperus communis-formaties in heide of kalkgrasland	= <i>Doel:</i> Actueel: < 0,2 ha Behoud actuele oppervlakte	↑ <i>Doel:</i> Populatie jeneverbes die zich voldoende verjongt om op lange termijn een duurzame populatie te handhaven voorkomend in het open heide landschap en beekdalen (Spiekelspade)
Subtype 5130_hei variant jeneverbesstruweel in heide		
7110 Actief hoogveen	↑ <i>Doel:</i> Actueel: kennishiaat Einddoel: 1,5 ha	↑ <i>Doel:</i> Voldoende staat van instandhouding met: <ul style="list-style-type: none"> Zeer constante waterstand, GVG onder tot bijna gelijk met maaiveld Veenmoslaag tussen 10-50% met minstens 2 buitveenmossen Verbossing van minder dan 5% Vergrassing van < 10% Oppervlakte veenlichaam > 0,1 ha Buffering tegen externe invloeden Intact veenlichaam
Populatie-doelstelling		
Soort	Doel	Toelichting
Nachtzwaluw	= (1)	<i>Doel:</i> 8 kernpopulaties van > 30 broedparen Behoud tot lichte stijging van de kernpopulaties Deze doelstelling spoort samen met de oppervlakte doelstelling voor 4030, 2310, 2330 en behoeft géén extra leefgebied.
Boomleeuwerik	= (1)	<i>Doel:</i> 2-3 kernpopulaties van > 60 broedparen Behoud tot lichte stijging van de
Kwaliteitseisen aan de leefgebieden		
	Doel	Toelichting
	↑	<i>Doel:</i> Kwalitatief goed ontwikkeld leefgebied met: <ul style="list-style-type: none"> Structuurrijke heidelandschap met een geleidelijke overgang naar open tot halfopen bossen, soortenrijke graslanden en rbb. Zandige ruimten en onbegroeide plekken Beperkt aandeel verspreide bomen Beperken van recreatieve verstoring tijdens broedseizoen
	↑	<i>Doel:</i> Kwalitatief goed ontwikkeld leefgebied met: <ul style="list-style-type: none"> open heide- en landduinlandschap dat schaars

	<p>kernpopulaties.</p> <p>Deze doelstelling spoort samen met de oppervlakte doelstelling voor 4030, 2310, 2330 en behoeft géén extra leefgebied.</p>	<p>begroeid is met bomen, overgangen naar soortenrijke graslanden en rbb.</p> <ul style="list-style-type: none"> • beperken van recreatieve verstoring tijdens broedseizoen • bosrandenbeheer voeren aan zones met buntgrasvegetaties
<p>Duinpieper</p>	<p>Actueel als broedvogel uitgestorven in Vlaanderen 3bp zijn aangemeld. Sinds 2000 verdwenen als broedvogel, maar nog wel waargenomen tijdens trek.</p>	<p>↑</p> <p><u>Doel:</u> Kwalitatief goed ontwikkeld leefgebied met:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Warme droge zandige open heidegebieden • Behoud pioniersstadia van duinen met ijle begroeiing • Beperken van verstoring tijdens broedseizoen <p>Deze doelstelling spoort samen met herstel van landduinen – habitattypes 2310, 2330 en behoeft geen extra leefgebied.</p>
<p>Korhoen</p>	<p>Actueel als broedvogel uitgestorven in Vlaanderen Laatste broedgeval in 1999 in noordelijk deel van het Kamp van Beverlo.</p>	<p>↑</p> <p><u>Doel:</u> Kwalitatief goed ontwikkeld leefgebied met:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mozaiek van uitgestrekt heide- en veengebieden, met open berkenbossen, extensief beheerde hooilanden, aansluitend bij kleinschalig extensief beheerde akkers • overgangen naar soortenrijke graslanden en rbb • aanwezigheid van bosbes in de bossen • bedekking van jonge opslag van bomen en struiken in de heidevegetatie met 30% • afwisseling met sommige hoogopschietende delen van de heide • beperken van verstoring tijdens broedseizoen <p>Deze doelstelling spoort samen met herstel van droge en vochtige heide, heischrale graslanden – habitattypes 4030, 4010, 6230_hmo, soortenrijke graslanden en rbb in de beekvalleien en behoeft geen extra leefgebied.</p>
<p>Blauwe kiekendief</p>	<p>=</p> <p><u>Doel:</u> 2-5 als wintergast</p> <p>Deze doelstelling vraagt geen extra leefgebied maar spoort samen met de doelen</p>	<p>↑</p> <p><u>Doel:</u> Kwalitatief goed ontwikkeld leefgebied (als wintergast) met grootschalig open heidelandschap met heide- en vennen en voldoende voedselaanbod.</p>

	voor habitattypes van heide en laagveen.	Open foerageergebied op soortenrijke graslanden en rbb.
Populatie doelstelling		
Soort	doel	Doel Toelichting
Gevlekte witsnuitlibel	↑ <u>Doel:</u> Herstel van leefgebied	↑ <u>Doel:</u> Complex van geschikt water- en landhabitat in het heidelandschap. Kwaliteitsdoelen nagenoeg volledig gedekt middels doelen voor habitat 3130, 7140 en de heikikker. Nadruk op overgangen tussen verlandingsveen en waterhabitats en dekking met drijvende en ondergedoken waterplanten van 10-70%.
Drijvende waterweegbree	↑ <u>Doel:</u> Minimum 4 groeiplaatsen, waarbij elke groeiplaatsen > 50 m ² of uit 100 planten bestaat.	↑ <u>Doel:</u> Kwaliteitsvereisten: zie kwaliteitsdoelen voor habitattype 3130.

Landschap van Dommel en Bolisserbeek

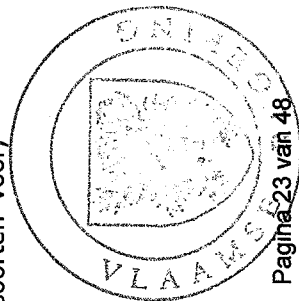
Deze tabel bevat de doelen voor het "Landschap van Dommel en Bolisserbeek". Dit landschap heeft een oppervlakte van 822 ha en omvat de smalle valleien van de stroomopwaartse delen van de Dommel en Bolisserbeek. De Europese bescherming van de Dommel bevindt zich stroomafwaarts van de Wedelse molen en omvat onder meer het samenvloeiingsgebied van Dommel en Bolisserbeek ('t Hoksent) en zijbeek Peerderloop.

De smalle vallei wordt gekenmerkt door een versnipperd landschap met broekbos, plaatselijk graslanden en soms intensief landgebruik (akkers). Lokaal zijn er zones met goed ontwikkelde graslanden, zoals veldrusgraslanden, waarvan een uitzonderlijk goed ontwikkeld perceel met alle kensoorten is terug te vinden ter hoogte van 't Hoksent. Doordat de vallei zo bijzonder langgerekt en smal is, zijn er veel grenzen met intensief landgebruik. In de beekvallei komen héél wat weekendhuisjes voor.

De beken zijn door rechttrekking in de jaren 1960 gekenmerkt door een aangetaste structuurkwaliteit en veroorzaken door diepe ligging ten opzichte van omgevend maaiveld verdroging. Deze valleien vormen de corridor van het Schietveld van Houthalen-Helchteren met het Kamp van Beverlo en de noordelijk gelegen natuurgebieden, zoals het Hageven.

Landschap van Dommel en Bolisserbeek

- In het "Landschap van Dommel en Bolisserbeek" komen volgende habitattypen en soorten voor,
- waarvoor de SBZ op Vlaams niveau essentieel tot zeer belangrijk is:
  - mesotrofe valleibossen
  - halfnatuurlijke graslanden: veldrusgraslanden
  - broedvogels: blauwborst, ijsvogel, wespandief

◦ knoflookpad

◦ rivierhabitats waaronder vegetaties van het type 3260

Belangrijkste doelstelling is herstel van een hydrologisch intact beekdalsysteem voor zowel de Dommel als de Bolisserbeek, met een natuurlijk meanderende beek behorend tot het habitattype 3260. Lokaal komt dit habitattype voor; uitbreiding is mogelijk door structuurherstel van de beek, herstel van het beekbodempelig, verbetering waterkwaliteit en exotenverwijdering. Tegelijkertijd wordt dan ook het knelpunt van verdroging opgelost en de kwaliteit van verschillende habitattypen op veen in de vallei verbeterd.

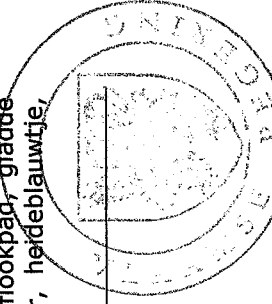
Zowel voor Bolisserbeek als Dommel wordt de landschappelijke versnippering opgeheven door grote aaneengesloten elzenbroekbossen (91E0) af te wisselen met mozaïeken van laagveen (7140_meso), veldrusgraslanden (6410_ve) en soortenrijke graslanden en regionale biotopen. In de vallei van de Dommel en Bolisserbeek komt net zoals in de Grote Nete en Zwarte beek een groot veenpakket voor van ongeveer 180 ha. De graslanden zijn belangrijk in het mozaïeklandschap als foerageergebied voor wespandief en blauwborst. Daarnaast ook voor habitattypische soorten zoals roodborsttapuit en geelgors. Omdat deze graslanden naadloos aansluiten bij alluviale bossen (91E0), laagveen (7140_meso) en natte graslanden (6410_ve), of ze zelfs met elkaar verbinden, dragen ze bij aan het bereiken van hoge dichtheden van de eraan gebonden soorten. Ze zorgen voor een kwaliteitsverbetering van de topografisch lager gelegen mesotrofe habitattypen, waardoor binnen het mozaïeklandschap, een goede kwaliteit van de habitattypes kan behouden blijven of gerealiseerd worden.

In de bovenloop van de Bolisserbeek wordt 160 ha buffering van het vallei-ecosysteem vooropgesteld vanuit landbouw (uit Bs, Hx en Hp); dit is cruciaal voor het duurzaam behoud en ontwikkeling van het beekdalecosysteem met laagveen, alluviaal bos en in de beek zelf het beekhabitattype 3260. De percelen dienen onbemest en vrij van pesticidengebruik te zijn. Herstel van de bodem tot het gewenst trofie-niveau is noodzakelijk, om verdere uitspoeling van nutriënten in de bodem te vermijden. Herstel van de waterhuishouding is pas mogelijk na herstel van de bodem. Ze dienen verder bouwvrij gehouden te worden. Er zal met de verschillende actoren in het brongebied Zwarte Beek gezocht/gemonitord/opgevolgd worden welke maatregelen het meest efficiënt zijn. De eutrofiëringsbronnen dienen afgebakend te worden zodat kostenefficiënte maatregelen ter remediëring kunnen worden opgestart.

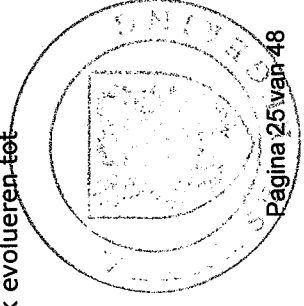
De bovenloop van de Bolisserbeek is daarnaast het leefgebied van knoflookpad: het leefgebied wordt verbeterd door aanleg van poelen, heidehabitats met voldoende open zand. De bovenloop van de Bolisserbeek met Resterheide is tevens een heide-stapsteen voor heikikker, knoflookpad, gladde slang en doelsoorten van heide-ecosystemen (zoals gentiaanblauwtje, heivlinder, heideblauwtje, kommavilinder, hooibeestje, groentje) naar andere heidekernen.

Oppervlakte-doelstelling

Kwaliteitsdoelstelling

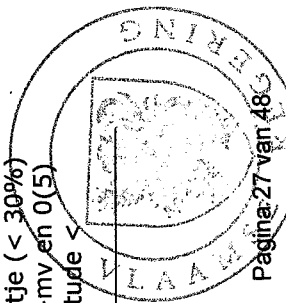
Habitattype	Doel Toelichting	Doel Toelichting
7140_meso mineraal arm circum-neutraal overgangsveen kleine zeggenvegetaties	↑ <u>Doel:</u> Actueel: 0 ha + 25 ha toename door omvorming. Einddoel: 25 ha	↑ <u>Doel:</u> Goed ontwikkelde laagveenvegetaties met: <ul style="list-style-type: none"> ◦ natuurlijke hydrologie met grondwaterstanden schommelend rond het maaiveld ◦ minder dan 10% boom-of struikopslag in het habitat ◦ 5 sleutelsoorten met een bedekking van minstens 70% en minder dan 10% structuurschade door vertrapping ◦ buffering tegen externe invloeden ◦ inbedding in matrix van soortenrijke graslanden en regionale belangrijke biotopen
6410 - Grasland met Molinia op kalkhoudende, venige of lemige kleibodem (Molinion caeruleae) subtype 6410_ve veldrusassociatie (veldrusgraslanden)	↑ <u>Doel:</u> Actueel: < 0,5 ha Behoud van de actuele oppervlakte + toename door omvorming naar einddoel: 4 ha	↑ <u>Doel:</u> Goed ontwikkelde mestrofe graslanden, die niet aangerijkt worden met nutriënten en gebufferd zijn tegen externe invloeden met: <ul style="list-style-type: none"> ◦ specifieke natuurlijke hydrologie met mineraalrijke kwel ◦ zonbeschenen, beperkte boom- en struikopslag (<5%) ◦ hoog aandeel sleutelsoorten (>5) ◦ bedekking van lage schijngrassen hoger dan 30% ◦ buffering tegen externe invloeden ◦ inbedding in matrix van soortenrijke graslanden en regionale belangrijke biotopen
6430- Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland en van de montane en alpiene zones subtype 6430_hf moerasspireareverbond (moerasspirearuigten)	= <u>Doel:</u> Actueel: 20 ha Behoud actuele oppervlakte Einddoel: 20 ha	↑ <u>Doel:</u> Afwisseling van moerasspirearuigten in complex met kleine zeggenvegetaties. Deze zijn tijdelijk qua ligging en duur en komen verspreid voor de in de vallei in samenhang met 7140_meso. Ze ontstaan hier door achterwege laten van beheer waardoor kleine zeggenvegetaties verruigen tot moerasspirearuigten en uiteindelijk evolueren tot wilgenstruweel.

<p>3260 - Submontane en laagland rivieren met vegetaties behorend tot het Ranunculion fluitantis en het Callitriche-Batrachion</p>	<p>↑</p> <p><u>Doel:</u> Actueel: < 1 ha (ongeveer 6 km) Behoud actuele oppervlakte + omvorming, zodat dit habitattype over de loop van de Dommel en haar zijarmen voorkomt. Een kwantificatie van de oppervlakte is moeilijk Einddoel: 1-8 km</p>	<p>↑</p> <p><u>Doel:</u> Dynamisch meanderend riviersysteem met: <ul style="list-style-type: none"> ◦ natuurlijke beek- en oeverstructuur ◦ natuurlijke stromings- en waterpeildynamiek ◦ helder water met een hoge stroomdiversiteit, zonder invasieve soorten en met voldoende zonbeschenen delen. ◦ voldoen aan de richtwaarden voor oppervlaktewaterkwaliteit 'kleine Kempische beek' (conform Besluit van de Vlaamse regering dd. 21 mei 2010 voor wat betreft de milieukwaliteitsnormen voor oppervlaktewateren, waterbodems en grondwater) ◦ voldoende brede bufferzones langsheen de waterloop </p>
<p>91E0 - Bossen op alluviale grond met Alnus glutinosa en Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae) subtype 91E0_meso mesotrofe elzenbroekbossen subtype 91E0_oli oligotrofe elzenbroekbossen subtype 91E0_eutr - ruigt elzenbossen</p>	<p>↑</p> <p><u>Doel:</u> Actueel: 73 ha (91E0_meso: 57 ha; 91E0_oli: 11 ha; 91E0_eutr: 5 ha) Behoud actuele oppervlakte + toename van 99 ha, waarvan 59 ha door uitbreiding. Einddoel: 172 ha</p>	<p>↑</p> <p><u>Doel:</u> Ontwikkeling van complex van beide subtypes in een mozaïeklandschap met veel open plekken met: <ul style="list-style-type: none"> ◦ een gevarieerde bosstructuur met veel open plekken, voldoende dood hout en sleutelsoorten van het oligo- of mesotrofe subtype. ◦ behoud en/of herstel van een voor dit habitattype gunstige waterhuishouding (kwantitatief en kwalitatief) zodat grote kernen van het oligotrofe subtype en mesotroof subtype zich kunnen ontwikkelen ◦ ontwikkeling van structuurrijke bosranden ◦ buffering tegen externe invloeden </p>
<p>9190 - Oude zuurminnende eikenbossen op zandvlakten met Quercus robur 9120 - Atlantisch</p>	<p>=</p> <p><u>Doel:</u> Actueel: 14 ha (9190: 10 ha; 9120: 4 ha) Behoud actuele oppervlakte + 9 ha toename door omvorming. Einddoel: 23 ha</p>	<p>↑</p> <p><u>Doel:</u> De ecologische bosfunctie primeert en alle beheeringrepen zijn gericht op de ontwikkeling en substantiële verbetering van dit habitattype via volgende verbeteropgaven:</p>

<p>zuurminnende beukenbossen met <i>Ilex</i> en soms ook <i>Taxus</i> in de ondergroei Subtype beekbegeleidend bos</p>		<ul style="list-style-type: none"> • terugdringen van naaldhout en verwijderen van exoten • verhogen aandeel dood hout • verbeteren van de horizontale en verticale structuur met bijzondere aandacht voor de bosranden aansluitend bij habitattype 6410_ve
<p>4030 - Droge Europese heide</p>	<p>↑ <u>Doel:</u> Actueel: 6 ha Behoud actuele oppervlakte + toename van 53 ha, waarvan 30 ha door uitbreiding voor leefgebied gladde slang Einddoel: 59 ha</p>	<p>↑ <u>Doel:</u> Goed ontwikkelde droge heidevegetatie met:</p> <ul style="list-style-type: none"> • hoge structuurrijkdom met aanwezigheid van alle ouderdomsstadia (van pionier- tot degeneratiestadium) • beperkt aandeel Pijpenstrootje (<25%) • zo beperkt mogelijke verbossingsgraad (<10%) • buffering tegen externe invloeden • inbedding in matrix van soortenrijke graslanden en regionale belangrijke biotopen
<p>6230 Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa)</p> <p>subtype 6230_hn droge heischrale graslanden</p>	<p>↑ <u>Doel:</u> Actueel: 0 ha + 7 ha toename door uitbreiding in functie van leefgebied gladde slang. Einddoel: 7 ha</p>	<p>↑ <u>Doel:</u> Goed ontwikkeld droog heischraal grasland met:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Korte vegetatie (< 25 cm) met een bedekking van > 30% van de sleutelsoorten en <5% verruiging • Buffering tegen externe invloeden • Inbedding in matrix van soortenrijke graslanden en regionale belangrijke biotopen • Zonbeschenen en-weinig tot geen strooisellaag
<p>4010 - Noord-Atlantische vochtige heide met <i>Erica tetralix</i></p>	<p>↑ <u>Doel:</u> Actueel: 0 ha + 20 ha toename door uitbreiding in functie van leefgebied gladde slang Einddoel: 20 ha</p>	<p>↑ <u>Doel:</u> Goed ontwikkelde vochtige heide vegetaties:</p> <ul style="list-style-type: none"> • aanwezigheid van lokaal frequente veenmoslaag en meer dan 1 veenmossoort • beperkte boomopslag (< 10%) • beperkte vergassing met pijpestrootje (< 30%) • natuurlijke hydrologie (GHG: 20 cm-mv en 0(5) cm +mv, GLG 60-70 cm -mv, amplitudæ < 50cm)

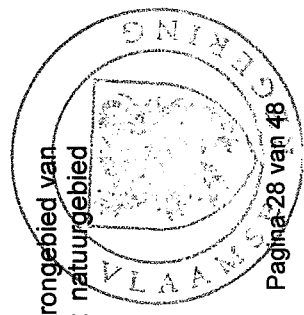

		<ul style="list-style-type: none"> ◦ oligotroof grondwater, met lage conductiviteit en voldoende lage waarden voor NO3-N en Po4-P ◦ Buffering tegen externe invloeden ◦ Inbedding in matrix van soortenrijke graslanden en regionale belangrijke biotopen
--	--	--

Soort	Populatie doelstelling	Kwaliteitseisen aan de leefgebieden
	Doel Toelichting	doel Toelichting
Roerdomp	<p>↑ <u>Doel:</u> Satelliëtopulatie van minimaal 1 broedpaar. Dit vereist een minimale oppervlakte leefgebied van 30 ha (Begijnvijver)</p>	<p>↑ <u>Doel:</u> Kwalitatief goed ontwikkeld leefgebied, bestaande uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◦ geschikt leefgebied, bestaande uit rietland, moerasvegetaties (>50%) en open water (> 30%); ◦ helder water met goede waterkwaliteit en een hoog voedselaanbod (jonge vis, ongewervelden, amfibieën); ◦ voldoende rust en waar mogelijk het creëren van predatievrije broedgelegenheden tijdens broedperiode; ◦ open vijverlandschap; ◦ gevarieerde leeftijdsstructuur van de rietvegetaties: per broedkoppel is er nood aan minimaal 0,5 tot 2ha overjarig riet of lisdodde met een voldoende dikke kniklaag (opstapeling van oude stengels); ◦ aanwezigheid verlandingsvegetaties (niet enkel riet/lisdodde, maar ook ondergedoken en drijvende watervegetaties); ◦ hoog waterpeil in de leefgebieden tijdens het broedseizoen.

Landschap van de vallei van de Grote Nete

Deze tabel bevat de doelen voor het "Landschap van de Grote Nete". Dit landschap heeft een oppervlakte van 613 ha en strekt zich van het brongebied van de Grote Nete stroomopwaarts N715 ter hoogte van Locht tot net stroomafwaarts Rode bron in Kerkhoven. Het omvat onder meer het natuurgebied

Veeweide, de recreatiezone "Kierhoek" en de noordrand van het Kamp van Beverlo langs de linkerover van de Grote Nete.

Het valleigebied bestaat uit natte veen- en zandgronden en ligt ingebed tussen het boscomplex van het Pijnven en het heidecomplex van het Kamp van Beverlo. Plaatselijk komen goed ontwikkelde kleine zeggen vegetaties voor. Een groot aandeel ervan is verbost. In de beekvallei komen héél wat weekendhuisjes voor. Vaak liggen deze in een complex van alluviaal bos.

Stroomafwaarts op 760 m ligt de SBZ-H BE2100040-1 van "Bovenloop van de Grote Nete met Zammelsbroek, Langdonken en Goor" met grote natuurkernen zoals Scheps (Vlaamse overheid) en E205 De Vennen (Natuurpunt). Behoud en herstel van de beekvallei in relatie tot de stroomafwaartse gebieden is een belangrijke doelstelling. Mits opheffen van de vismigraatienelpunten op de Grote Nete stroomafwaarts, kan de populatie beekprik uitbreiden, evenals het habitatype 3260.

Landschap van de vallei van de Grote Nete

In het "Landschap van de Grote Nete" komen volgende habitattypen en soorten voor, waarvoor de SBZ op Vlaams niveau essentieel tot zeer belangrijk is:

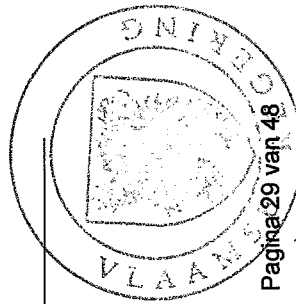
- mesotrofe valleibossen
- laagveenhabitats (7410_meso)
- broedvogels: blauwborst, ijsvogel, wespandief, nachtzwaluw

De Grote Nete heeft gelijkaardige potenties voor de ontwikkeling van laagveenhabitats als de Zwarte beek. De doelstelling bestaat erin complexen van aaneengesloten eizenbroekbossen (91E0) te creëren afwisselend met laagveenhabitats zoals overgangsveen 7140_meso op veengronden. In de randzone van het Kamp van Beverlo komen nog relicten van dit habitatype voor met alle kensoorten. Voor beide habitattypen geldt dat een uitbreiding en goede staat van instandhouding gekoppeld is aan herstel van de natuurlijke waterhuishouding: een intact grondwatersysteem (voldoende kwel en beperkte ontwatering), een kwaliteitsvolle beekstructuur met natuurlijk overstromingsregime.

De laagveenhabitats en de beek zelf zijn omgeven door een ruimtelijk samenhangend geheel van de soortenrijke graslanden en regionaal belangrijke biotopen. Deze doelstellingen komen verschillende habitatrichtijnsorten ten goede, waaronder ijsvogel, blauwborst, wespandief, porseleinhoen. Tevens is het leefgebied van habitattypische soorten van de heide zoals nachtzwaluw, korhoen, velduil, wespandief, grauwe kiekendief, wulp.

Uitbreiding en omvorming tot heide, omgeven door soortenrijke graslanden en regionale biotopen, is gesitueerd in het gebied Veeuweide als verbinding tussen de landduincomplexen tussen het Pijnven met en het Kamp van Beverlo. Hiervan profiteert gladde slang.

Oppervlakte		Kwaliteitsdoelstelling	
Habitat	Doel Toelichting	Doel Toelichting	Doel Toelichting
7140_meso mineraal arm circum-	↑ Doel: Actueel: 9 ha	↑	Doel: Goed ontwikkelde laagveenvegetaties met:

<p>neutraal overgangsvveen kleine zeggenvegetaties</p>	<p>Behoud actuele oppervlakte + toename van 31 ha Einddoel: 60 ha</p>	<ul style="list-style-type: none"> • natuurlijke hydrologie met grondwaterstanden schommelend rond het maaiveld • beperkte aanwezigheid van boom-of struikopslag in het habitat • 5 sleutelsoorten met een bedekking van minstens 70% en minder dan 10% structuurschade door vertrapping • buffering tegen externe invloeden • inbedding in matrix van soortenrijke graslanden en regionale belangrijke biotopen
<p>6430- Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland en van de montane en alpiene zones subtype 6430_hf moerasspireareverbond (moerasspirearuigten)</p>	<p>=</p> <p><u>Doel:</u> Actueel: 3 ha Behoud actuele oppervlakte Einddoel: 3 ha</p>	<p>↑</p> <p><u>Doel:</u> Afwisseling van moerasspirearuigten in complex met kleine zeggenvegetaties. Deze zijn tijdelijk qua ligging en duur en komen verspreid voor de in de vallei in samenhang met 7140_meso. Ze ontstaan hier door achterwege laten van beheer waardoor kleine zeggenvegetaties verruigen tot moerasspirearuigten en uiteindelijk evolueren tot wilgenstruweel.</p>
<p>91E0 - Bossen op alluviale grond met Alnus glutinosa en Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae) subtype 91E0_meso mesotrofe eizenbroekbossen subtype 91E0_eutr - ruigt eizenbossen</p>	<p>↑</p> <p><u>Doel:</u> Actueel: 54 ha (91E0_meso: 51 ha; 91E0_eutr: 3 ha) Behoud actuele oppervlakte + toename van 12 ha, waarvan 4 ha door uitbreiding. Einddoel: 66 ha</p>	<p>↑</p> <p><u>Doel:</u> Ontwikkeling van complex van beide subtypes in een mozaïeklandschap met veel open plekken met:</p> <ul style="list-style-type: none"> • een gevarieerde bosstructuur met veel open plekken, voldoende dood hout en sleutelsoorten • behoud en/of herstel van een voor dit habitatype gunstige waterhuishouding (kwantitatief en kwalitatief) zodat grote kernen van het mesotroof subtype zich kunnen ontwikkelen • ontwikkeling van structureerrijke bosranden • buffering tegen externe invloeden
<p>4030 Droge heide</p>	<p>=</p> <p><u>Doel:</u> Actueel: 6 ha Behoud actuele oppervlakte + toename van 24 ha</p>	<p>=</p> <p><u>Doel:</u> Goed ontwikkelde droge heide vegetaties met:</p> <ul style="list-style-type: none"> • aanwezigheid van alle ouderdomstadia van struikheide • beperkte boomopslag (max. 20%)

	Einddoel: 30 ha	<ul style="list-style-type: none"> • beperkte vergrassing met pijpestrootje, bochtige smele (30%) • hoge soortenrijkdom • buffering tegen externe invloeden • inbedding in matrix van soortenrijke graslanden en regionale belangrijke biotopen
<p>9190 - Oude zuurminnende eikenbossen op zandvlakten met Quercus robur</p> <p>9120 - Atlantische zuurminnende beukenbossen met Ilex en soms ook Taxus in de ondergroei (Quercion robori-petraeae of Ilici-Fagenion)</p>	<p>↑</p> <p><u>Doel:</u> Actueel: 3 ha (9190: 1 ha en 9120: 2 ha) Behoud actuele oppervlakte + toename van 27 ha door uitbreiding. Einddoel: 30 ha</p>	<p>↑</p> <p><u>Doel:</u> Goed ontwikkelde zuurminnende eikenbossen met:</p> <ul style="list-style-type: none"> • behoud oude bij voorkeur inheemse loofbomen (voor zwarte specht, vleermuizen) • voldoende structuurrijkdom • max. 10% invasieve exoten • streven naar ijle bossen met voldoende open plekken (voor nachtzwaluw, boomleeuwerik, wespandief, etc.) • aansluiting bij en rond de heidecomplexen • creëren van mantel-zoomvegetaties met de overgangen naar het open heidelandschap
<p>3260 - Submontane en laagland rivieren met vegetaties behorend tot het Ranunculion fluitantis en het Callitriche-Batrachion</p>	<p>↑</p> <p><u>Doel:</u> Actueel: 0 ha Toename door omvorming is mogelijk aangezien dit habitatype stroomafwaarts voorkomt in de Grote Nete in de SBZ Einddoel: 1-8 km</p>	<p>↑</p> <p><u>Doel:</u> Dynamisch meanderend riviersysteem met:</p> <ul style="list-style-type: none"> • natuurlijke beek- en oeverstructuur • natuurlijke stromings- en waterpeildynamiek • helder water met een hoge stroomdiversiteit, zonder invasieve soorten en met voldoende zonbeschenen delen. • voldoen aan de richtwaarden voor oppervlaktewaterkwaliteit 'kleine Kempische beek' (conform Besluit van de Vlaamse regering dd. 21 mei 2010 voor wat betreft de milieukwaliteitsnormen voor oppervlaktewateren, waterbodems en grondwater) • voldoende brede bufferzones langsheen de waterloop

Soorten met leefgebied in verschillende landschappen

In deze doelentabel worden doelen geformuleerd voor soorten die in de verschillende landschappen voorkomen of waarvan hun leefgebied zich uitstrekt over verschillende landschappen van deze SBZ.

Het betreft volgende soorten, waarvoor de SBZ op Vlaams niveau essentieel tot zeer belangrijk is:

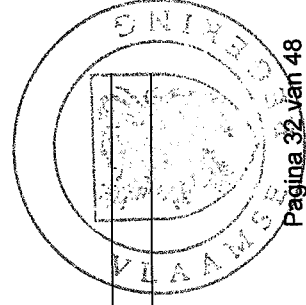
- Beekprik
- Knoflookpad
- Heikikker
- Rugstreeppad
- Gladde slang
- Wespandief

Voor Nachtzwaluw is de SBZ eveneens essentieel, gezien groot aantal voorkomende broedkoppels (meer dan 100 ex.) Als belangrijke soorten ijsvogel, blauwborst, kamsalamander, zwarte specht.

Grauwe kiekendief is in de G-IHD opgegeven als kennislacune voor deze SBZ-V. Nochtans is het Kamp van Beverlo samen met het Schietveld van Houthalen-Helchteren het enige heideterrein in Vlaanderen waar de soort de afgelopen decade verschillende malen gebroed heeft.

Uitgezonderd voor gladde slang is er géén extra leefgebied noodzakelijk voor de verschillende soorten. De soorten liften mee met de habitatdoelen, die ingebed zijn in een matrix van soortenrijke graslanden en regionale belangrijke biotopen. De actuele oppervlakte soortenrijke graslanden en regionale belangrijke biotopen bedraagt meer dan 1300 ha. Behoud en kwaliteitsverbetering van de habitats, soortenrijke graslanden en regionale belangrijke biotopen is nodig voor het realiseren van goede kwaliteit van de leefgebieden van wespandief, grauwe kiekendief, blauwborst in het richtingsgebied.

Oppervlakte doelstelling		Kwaliteitsdoelstelling	
Habitat	Doel Toelichting	Doel Toelichting	
Grauwe Kiekendief	<p>↑ <u>Doel:</u> 3 broedparen.</p> <p>De soort lift mee met de doelstellingen in de SBZ opgenomen bij de verschillende habitattypen, behorend tot het leefgebied van de grauwe kiekendief (heidehabitats, halfnatuurlijke graslanden, laagveenvegetaties).</p> <p>Het leefgebied van grauwe kiekendief overschrijdt de grenzen van deze SBZ. Tot het leefgebied van de grauwe kiekendief behoren eveneens de SBZ-V 3.10 'Bochoit, Hechtel-Eksel, Meeuwen-Gruitrode, Neerpelt en Peer' en de SBZ-V 3.13 'Houthalen-Helchteren, Meeuwen-Gruitrode en Peer' (schietveld van Houthalen-Helchteren).</p>	<p>↑ <u>Doel:</u> Goed ontwikkeld leefgebied, bestaande uit: ◦ Open landschap bestaande uit heide (4030, 4010), heischrale graslanden (6230_hn en 6230_hmo), in matrix van soortenrijke graslanden en regionale belangrijke biotopen in de verschillende beekvalleien (Helderbeek, Broekbeek, Grote Nete, Zwarte beek, Bolisserbeek) ◦ Voldoende geschikte broedplaatsen en verbeteren van de voedselbeschikbaarheid ◦ Behoud en kwaliteitsverbetering van de actuele oppervlakte graslanden en regionale biotopen.</p>	
Knoflookpad	<p>↑ <u>Doel:</u></p>	<p>↑ <u>Doel:</u></p>	

Versterking van de populatie, dat wil zeggen een toename van de actuele populatiegrootte tot een bronpopulatie in de bovenloop van de Bolisserbeek (Bomerheide, Resterheide), in de bovenloop van de Dommel ter hoogte van Mullermerbemden en Molhem en aansluitend ontwikkelen van leefgebied voor een duurzame populatie in het brongebied van de Zwarte beek: bronpopulatie van minimaal 100 roepende mannetjes op telkens minimaal 5 voortplantingsplaatsen

Goed ontwikkeld leefgebied bestaande uit:

- qua landbiotoop de kwaliteit van de 2310 en 4030 verbeteren met de nadruk op creëren van open zandige plekken en het verbinden van deze heidetypes
- qua voortplantingsbiotoop: waterkwaliteit is belangrijk voor deze soort. Dit wordt gedekt middels de kwaliteitsvereisten voor oligo- tot mesotrofe wateren (habitattype 3130). Bijkomende eis is dat de plassen visvrij moeten zijn om predatie te voorkomen
- bijkomend voortplantingsbiotoop creëren onder de vorm van aanleg poelen in natte depressies in het brongebied van de Zwarte beek (Achter Zwarte water), bovenloop van de Bolisserbeek en Resterheide
- functioneel verbinden van leefgebieden door corridors van landbiotoop of andere types soortenrijke en schrale graslanden (soortenarme kamgraslanden, droge heischrale graslanden) in bovenloop van de Bolisserbeek

Beekprik

↑

Doel:

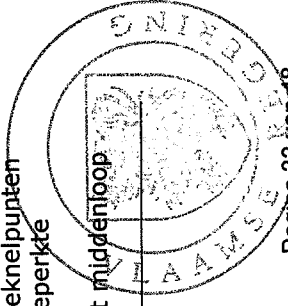
Versterken populatie in de Zwarte beek die voldoet aan een goede staat van instandhouding (> 200 ind/ha).

Terugkeer van populaties in de Grote Nete, door kolonisatie vanuit stroomafwaartse populatie in Scheps Herintroductie in Dommel – Bolisserbeek of terugkeer van populaties door kolonisatie vanuit stroomafwaartse populatie in Eindhoven mogelijk na oplossing van vismigratieknelpunten

Doel:

Goed ontwikkeld leefgebied in gans het traject van Zwarte beek, Grote Nete, Dommel en Bolisserbeek, bestaande uit:

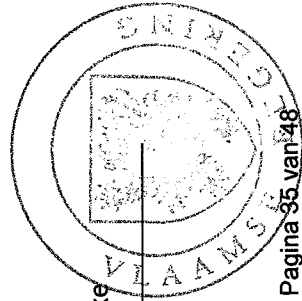
- structureel (meanderend) beekbiotoop met zand en grindige banken
- voldoen aan de richtwaarden voor oppervlaktewaterkwaliteit 'Kleine Kempische beek' (conform Besluit van de Vlaamse regering dd. 21 mei 2010 voor wat betreft de milieukwaliteitsnormen voor oppervlaktewateren, waterbodems en grondwater)
- bijkomende kwaliteitseisen ten opzichte van het habitattype 3260 inzake : BZV, zuurstofgehalte en temperatuur en afwezigheid migratieknelpunten
- natuurlijk hydrologisch regime en beperkte sedimentlast
- vrije mismigratie, van bovenloop tot middenloop
- aangepast beekruimingsbeleid

		<ul style="list-style-type: none"> ◦ voldoende buffering tegen externe invloeden
<p>Rugstreeppad</p>	<p>↑</p> <p><u>Doel:</u> 17 populaties van minimaal 200 roepende mannetjes op telkens 5 voortplantingsplaatsen waarbij: behoud 10 populaties Kamp van Beverlo, behoud van 1 populatie Heiderbeekvallei, Kraanberg en Remo, uitbreiding te verwachten door herstel heide en venvegetaties in Molenheide, Pijnven, Koerse Heide/Bergen, brongebied Zwarte beek.</p> <p>Deze doelstelling spoort samen met herstel van het heidelandschap – habitattypes 2310, 2330, 3130 en 3160, 4030, 4010 en vereist geen extra leefgebied.</p>	<p>↑</p> <p><u>Doel:</u> Complex van geschikt water- en landhabitat in het heidelandschap.</p>
<p>Heikikker</p>	<p>↑</p> <p><u>Doel:</u> 7 populaties van minimaal 200 roepende mannetjes op telkens 5 voortplantingsplaatsen</p> <p>Herstel van populatie in Brongebied Zwarte Beek-Bolisserbeek</p> <p>Deze doelstelling spoort samen met herstel van voedselarme vennen 3130, 3160 en vochtige/venige heide 4010, 7140_oli in het heidelandschap.</p>	<p>↑</p> <p><u>Doel:</u> Complex van geschikt water- en landhabitat in het heidelandschap en verbinding van de verschillende populaties.</p>
<p>Poelkikker</p>	<p>=</p> <p><u>Doel:</u> Behoud van de soort op de actuele locaties</p>	<p>↑</p> <p><u>Doel:</u> De kwaliteitseisen worden grotendeels gedekt door deze van Heikikker (zie daar). Voortplantingswateren dienen jaarrond water te houden.</p>
<p>Gladde slang</p>	<p>↑</p> <p><u>Doel:</u> Bronpopulatie van minimum 400 adulte dieren die zich uitstrekt over het volledige heidelandschap.</p> <p>Deze doelstelling spoort samen met herstel van het heidelandschap – habitattypes 2310, 2330, 4030, 4010, 6230, waarbij de ontwikkeling van een heidecorridors in de SBZ voorzien is tussen het Pijnven, het Kamp van Beverlo via de Grote Nete vallei,</p>	<p>↑</p> <p><u>Doel:</u> Aanwezigheid van open droge terreinen (heide, open bossen) met structureel rijke vegetatie en open plekken doorheen de SBZ met elkaar verbonden via geschikt habitat voor de soort</p>

	<p>brongebied Zwarte beek en Bolisserbeek, Resterheide, en Molenheide. De ontwikkeling van een heidestapsteen in het brongebied van de Zwarte beek en de bovenloop van de Bolisserbeek spoort samen met leefgebied grauwe kiekendief en heidestapsteen voor rugstreeppad, heikikker, knoflookpad en habitattypische soort gentiaanblauwtje.</p> <p>Voor gladde slang is daarnaast een extra leefgebied van 67 ha nodig, dit is gespecificeerd bij de habitattoelen van het Landschap van de vallei van de Zwarte beek en het Landschap van Dommel en Bolisserbeek.</p>	
<p>Kamsalamander</p>	<p><u>Doel:</u> Duurzaam behoud van actuele populatie in Kamp Beverlo, vallei van de Grote Nete (Lochterpoel) en aan de Begijnenvijvers.</p> <p>Deze doelstelling spoort samen met de doelen voor vennen en kleinschalige beekdallandschappen.</p>	<p>=</p> <p><u>Doel:</u> Geen extra kwaliteitsdoelstelling</p>
<p>Blauwborst</p>	<p><u>Doel:</u> Jaarlijkse broedvogel met 45-65 broedparen, verspreid over de 4 landschappen</p> <p>Deze doelstelling spoort samen met de oppervlakte doelstelling voor 4010, 7140_meso, 6430, ingebed in een matrix van soortenrijke graslanden en regionale biotopen en behoeft geen extra leefgebied.</p>	<p>↑</p> <p><u>Doel:</u> Kwalitatief goed ontwikkeld leefgebied bestaande uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◦ moerassige vegetaties, rietlanden, ◦ laagveenvegetaties met beperkte boomopslag of struweel, soortenrijke graslanden ◦ boorden van waterlopen met ruige vegetatie ◦ geen menselijke verstoring tijdens de broedperiode.
<p>IJsvogel</p>	<p><u>Doel:</u> Jaarlijkse broedvogel met 9-15 broedparen</p>	<p>↑</p> <p><u>Doel:</u> Kwalitatief goed ontwikkeld leefgebied bestaande uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◦ natuurlijke oevers met plaatselijk steile bij voorkeur zandige wanden ◦ voldoende helder water ◦ groot aanbod aan kleine vissen ◦ geschikte foerageergebieden met visrijke waterhabitats

	=	<p>Zwarte Specht Middelste Bonte specht</p>	<p><u>Doel:</u> Minimaal behoud actuele populatiegrootte. Deze doelstelling spoort samen met de oppervlakte doelstelling voor 9190, 9120, en behoeft géén extra leefgebied.</p>	<p>↑</p> <p><u>Doel:</u> Bossen met voldoende variatie aan (loof)boomsoorten, voldoende oude bomen en open plekken. Deze doelstelling spoort samen met de doelstellingen voor de habitats 9190 en 9120.</p>
<p>Wespendief</p>	=	<p><u>Doel:</u> Minstens behoud van actuele populatiegrootte van 4-6 bp. Deze doelstelling spoort samen met doelstellingen voor habitatype 9190, 9120, halfnatuurlijke graslanden, ingebed in een matrix van soortenrijke graslanden en regionale biotopen en behoeft géén extra leefgebied.</p>	<p>↑</p> <p><u>Doel:</u> Kwalitatief goed ontwikkeld leefgebied bestaande uit: <ul style="list-style-type: none"> ◦ mozaiek van structuurrijke bossen met voldoende open plekken en boszomen in een open landschap met soortenrijke graslanden of regionale biotopen ◦ weinig of geen menselijke verstoring rond de nestplaats </p>	
<p>Soortenrijke graslanden Graslanden en ruitgen (Ha, Hj, Hr, Hp*, Hp) Regionale belangrijke biotopen rbb_hc dotterbloemgrasland rbb_hf moerasspirearuite met graslandkenmerken rbb_kam kamgrasland rbb_ms kleine zeggenvegetaties niet</p>	=	<p><u>Doel:</u> Actueel: 1373 ha (Rbb: 198 ha, Ha: 40 ha, Hj: 52 ha, Hp*: 201 ha, Hr: 72 ha, mozaiek van waardevolle en minder waardevolle graslanden zoals hp+hp*, hp+hu°, ...: 170 ha, biologisch minder waardevolle graslanden met KLE: 260 ha, Hp: 380 ha) Einddoel: behoud actuele oppervlakte en kwaliteitsverbetering</p>	<p>↑</p> <p><u>Doel:</u> Behoud en kwaliteitsverbetering door extensivering tot soortenrijke graslanden met hoger nectaraanbod voor vogelrichtlijnsoorten velduil, korhoen, grauwe kiekendief, grauwe klauwier, blauwborst, wespandief, blauwe kiekendief en habitattypische soorten watersnip, wulp, geelgors, roodborsttapuit, veldleeuwerik. Nectarbron voor talrijke habitattypische heidesoorten zoals groot dikkopje, hooibeestje, bruin zandoogje, heivlinder, kommavlinder...</p>	

vevat in overgangsveen rbb_mr rietland en andere Phragmition- vegetaties	
--	--

Vleermuizen (Chiroptera)

Deze SBZ is volgens de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen *belangrijk* voor heel wat vleermuissoorten. Specifieke maatregelen ter verbetering van het leefgebied zijn dan ook belangrijk. Iedere soort heeft haar eigen ecologische niche en dus haar eigen vereisten inzake zomerverblijfplaatsen, foerageergebieden, winterverblijfplaatsen en connectiviteit. Toch zijn er een aantal algemene kwaliteitseisen te identificeren en kunnen op basis van de foerageerbiotopen aanvullende kwaliteitseisen geïdentificeerd worden. Met die kennis kunnen verbeteropgaven voor de leefgebieden in de SBZ-H geformuleerd worden.

kwaliteitseisen aan de leefgebieden

Beoogde biotopen of soorten

Bossen: Gewone dwergvleermuis, Laatvlieger, Rosse Vleermuis

Doel

↑

Gericht beheer van bossen volgens de Criteria voor Duurzaam Bosbeheer voor privé-boseigendommen en via de beheervisie waar ANB het beheer voert. Bijzondere aandacht dient gegeven aan oude bomen (toekomstbomen), open plekken en geleidelijke bosranden, en hun bereikbaarheid onderling in functie van deze soorten.

↑

water en moerassen: Rosse vleermuis, Ruige, Kleine en gewone dwergvleermuis

Waterplassen die voor vleermuizen bereikbaar zijn vanuit de bosgebieden. Bosgebieden met een goede horizontale en verticale structuur.

Bijzondere aandacht dient gegeven aan open plekken en geleidelijke bosranden, vooral nabij deze open waterpartijen en hun bereikbaarheid hiernaartoe.

II. Prioriteiten

Voor de verschillende voorkomende habitats en soorten zijn doelen geformuleerd. Voor een aantal doelstellingen zijn bijkomende inspanningen noodzakelijk. De inspanningen kunnen onafhankelijk van elkaar worden uitgevoerd. Niet al deze inspanningen zijn op dezelfde termijn realiseerbaar. De realiseerbaarheid hangt onder andere af van de kostprijs van de inspanningen, de maatschappelijke context en de technische kennis. Er wordt onderstreept dat het uitvoeren van de hieronder opgesomde lijst van inspanningen/acties niet alle knelpunten in het gebied zullen oplossen en niet alle doelen zal weten te bewerkstelligen. De hieronder opgelijste acties zijn dan ook te beschouwen als de prioritaire inspanningen.

1. Herstel van de natuurlijke beekstructuur

In de verschillende beken (Zwarte beek, Dommel-Bolisserbeek, Grote Nete, Broekbeek, Helderbeek en Grote beek) is rechttrekking van de beken, verdiepte ligging, grondige ruiming, draineringen en deels ook mijnverzakkingsprojecten de oorzaak van verdroging van grondwaterafhankelijke laagveenvegetaties en broekbossen. Het leefgebied van beekprik, ijsvogel en de verspreiding van vlottende waterranonkelvegetaties is aangetast door slechte structuurkwaliteit van de beken. Naast het plaatselijk verhogen van het beekbodempol, ruimte voor hermeandering, opheffen van vismigratieknelpunten is een aangepast ruimingsbeleid noodzakelijk. Na herstel moeten spontane evolutie van de beeklopen de regel worden.

Om deze essentiële prioriteit te realiseren zal naar samenwerking met de waterloopbeheerders, provincie, watering, de gemeenten, de wegbeheerders, private eigenaars en ANB gezocht moeten worden.

In het Natuurinrichtingsproject Zwarte beek zijn maatregelen opgenomen ter herstel van de hydrologie (verhogen beekbodempol van de Oude beek). Hiervoor dienen alle percelen op het veen binnen de perimeter van het Natuurinrichtingsproject verworven te worden. In functie van herstel van de natuurlijke morfologie van de Zwarte beek en Oude beek en herstel van het veenlichaam worden stroomopwaarts Nieuwendijk beekruiming grotendeels achterwege gelaten. In de vallei van de Grote Nete zijn in het Landinrichtingsproject maatregelen opgenomen met betrekking tot de hydrologie (verondiepen van beekbodem en verbreden beekprofiel Grote Nete (maatregel 4.2). In het bekenbeheerplan van de Nete is het opheffen van vismigratieknelpunt t.h.v. Hoolstmolen en Straalmolen opgenomen (A.83 en A82). Voor de Dommel is structuurherstel stroomafwaarts Neerhoksent en hermeanderingproject ter hoogte van Neerhoksent (A7), vismigratieknelpunt vaste stuw Neerhoksent, Kleine molen en Wedelse molen (A92, A93, A94) opgenomen in het bekenbeheerplan van de Maas. Ook de deelbekkenbeheerplannen van Zwarte beek, Grote Nete en Dommel voorzien integrale projecten ter verbetering van de beekstructuur.

Zoals het integraal project "Aanleg van een retentiezone na de overstort op de Gortenloop met groene randvoorziening en bijbehorende maatregelen voor optimaliseren van de beekstructuur" voor de vallei van de Grote Nete. Relevant is ook het integrale project "Waterberging en bijbehorende maatregelen in de vallei van de Dommel en de Bolisserbeek", waarbij overstromingszones worden gezocht in de vallei van de Dommel en de Bolisserbeek. Vooral in deze zones wordt nagekeken hoe tegelijkertijd kan gewerkt worden aan structuurvariatie en vismigratie, waarbij in eerste instantie een project ontwikkeld wordt langs de Mullemer Bemden en de Kleine Beek en de bestaande bodemvallen op de Bolisserbeek. Het lopende project bodemverhoging van de uitgeschuurde Dommel wordt geactiveerd.

Herstel van de natuurlijke beekstructuur en vallei-ecosysteem houdt ook in dat zonevremde weekendverblijven in de natste delen van de vallei niet kunnen behouden worden. De initiatieven liggen onder meer bij de gemeente (opgenomen in deelbekkenbeheerplan Dommel en Grote Nete). Een uitdoofscenario dient opgemaakt te worden.

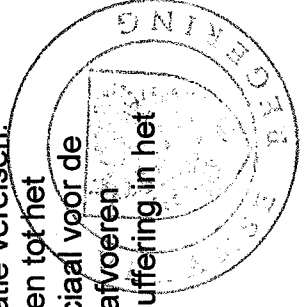
2. Buffering van voedselarme habitats

Het brongebied van de Zwarte beek en de bovenloop van de Bolisserbeek speelt een cruciale rol in de duurzame instandhouding van de laagveenhabitats en beekprikpopulatie in dit beekdal, waarvoor de SBZ op Vlaams niveau essentieel is.

Het brongebied van de Zwarte beek is gelegen binnen de SBZ ten oosten van de baan Hasselt-Eindhoven en omvat ook het gebied met toponiem Grote Heide, op de waterscheiding met de Bolisserbeek. Het wordt doorsneden door de oude spoorlijn (nu fietspad). Het brongebied volgt de begrenzing van het valleicomplex van de Zwarte beek. De bovenloop van de Bolisserbeek is gelegen binnen de SBZ stroomopwaarts van Resterheide en volgt de begrenzing van het landschap van Dommel en Bolisserbeek. Het brongebied van de Zwarte beek (stroomopwaarts van de baan Hasselt-Eindhoven) heeft een oppervlakte van ongeveer 300 ha. De bovenloop van de Bolisserbeek heeft ook ongeveer een oppervlakte van 300 ha. Naast de doelen die in dit gebied gerealiseerd worden door omvorming en uitbreiding, het behoud en de kwaliteitsverbetering van graslanden en regionale biotopen komt er nog een aanzienlijke oppervlakte akkers voor.

Het behoud en de ontwikkeling van laagveenhabitats en beekprikpopulatie vergt een goede waterkwaliteit van grond- en oppervlaktewater, natuurlijke hydromorfologisch beekregime qua debiet en sedimenttransport. Voor de bovenloop van de Zwarte beek is de milieukwaliteitsnorm die van een "kleine kempische beek". Ook in de stroomgebiedbeheerplannen is voor het stroomafwaartse deel van de Zwarte beek (1ste categorie) de milieukwaliteitsnormen voor Vlaams oppervlaktewaterlichaam opgenomen. De Zwarte beek is tegelijkertijd in deze stroomgebiedbeheerplannen aangeduid als speerpuntgebied, wat er op neer komt dat tegen 2015 een aanzienlijke verbetering van de waterkwaliteit moet zijn gerealiseerd. De deelbekkenbeheerplannen van de Dommel voorzien projecten ter optimalisering van de overstorten en sanering van lozingspunten. Zo is in de Peerderloop een integraal project voor de herwaardering van de Peerderloop. Dit omvat het inrichten van een groene randvoorziening ter hoogte van de overstort en terugdringen verdunningsknelpunten ter hoogte van 'Op de Kippen'.

Dit brongebied van de Zwarte beek en aansluitend de bovenloop van de Bolisserbeek dient gevrijwaard te worden van elke vorm van nutriëntenbelasting (nulbemesting) in grond- en oppervlaktewater omdat de beoogde habitattypen een voedselarme situatie vereisen. Daarnaast kunnen geen pesticiden of andere bestrijdingsmiddelen gebruikt worden. De bodems dienen hersteld te worden tot het gewenst trofieniveau, te meer om verdere doorslag van fosfaten te vermijden. Tevens is het verder bouwvrij houden cruciaal voor de waterhuishouding. Het landschap dient zijn open karakter te behouden. De draineringen, die versneld oppervlaktewater afvoeren dienen opgeheven te worden in functie van natuurlijk hydromorfologisch regime. Dit kan pas na herstel van de bodem. Buffering in het

brongebied van de Zwarte beek bedraagt ongeveer 170 ha, naast 160 ha in de bovenloop van de Bolisserbeek. Dit komt uit landbouwgebruik (gras)akkers. Er zal met de verschillende actoren in het brongebied Zwarte Beek gezocht/gemonitor/d/opgevolgd worden welke maatregelen het meest efficiënt zijn. De eutrofiëringsbronnen dienen afgebakend te worden zodat kostenefficiënte maatregelen ter remediëring kunnen worden opgestart.

In het kader van buitengebiedregio Limburgse Kempen en Maasland werd het afbakeningsproces voor de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur in 2008 goedgekeurd. In de visie is "Behoud en versterking van uitgesproken natuurwaarden in valleien van Zwarte beek, Bolisserbeek, Dommel" opgenomen. In het proces voor de opmaak van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan "Landbouwgebieden en beekvalleien tussen Helchteren, Peer, Meeuwen en Bree" in de regio Limburgse Kempen en Maasland dient de buffering in overleg met de betrokken sectoren verder uitgewerkt te worden.

Binnen het "Landschap van het valleicomplex van de Zwarte beek" dienen 15 ha landbouwgebruik (zoals maïsakkers ter hoogte van Fonteinje) in natuurgebied opgeheven te worden. Hiervoor dienen de noodzakelijke financiële middelen en instrumenten ingezet te worden. In de vallei van de Zwarte beek wordt de inspanning deels gedekt door het Natuurinrichtingsproject Zwarte beek.

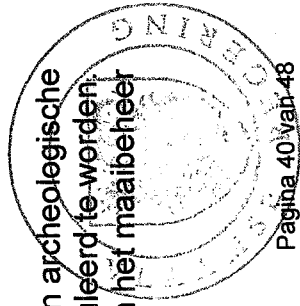
In de Grote Netevallei betreft het, het landbouwgebruik in de Veeweide en samenvloeiing Grote Nete met Kamerterloop (actie 5.4.1 zone verwervingsgebied). In het kader van de Landinrichting Grote Nete loopt hier een aankoopproject met de provincie. Het Landinrichtingsproject, gekoppeld aan eventuele Natuurinrichting dient verder gezet te worden.

Om deze essentiële prioriteit te realiseren zal naar samenwerking met de waterloopbeheerders, provincie, watering, de gemeenten, de wegbeheerders, de private eigenaars en ANB gezocht moeten worden.

3. Herstel van laagveencomplex in samenhang met heischraal grasland

Het realiseren van een ecologisch samenhangend geheel van hoog kwalitatieve kleine zeggenvegetaties, veldrusgraslanden en heischrale graslanden in de verschillende beekvalleien (Zwarte beek, Grote Nete en Dommel-Bolisserbeek) vergt grote aaneengesloten oppervlakten, een natuurlijke hydrologie en een aangepast maaibeheer. De gradiënten in de vallei (heide op zand; heischraal op overgang zand- veen; kleine zeggenvegetaties op veen) moeten maximaal hersteld en/of ontwikkeld worden om het voorkomen en areaal van tal van soorten veilig te stellen.

De veenlichamen dienen integraal beschermd te worden. In de vallei van de Zwarte beek kan dit ook op basis van een archeologische waarde. De veraarding van het veen dient gestopt te worden en het proces van veenvorming dient maximaal gestimuleerd te worden. Dit kan door herstel hydrologie, dempen van drainagegrachten, draineringen en voldoende intensief maaibeheer. Om het maaibeheer

te kunnen uitvoeren is inzet van speciale aangepaste maai- en afvoercombinaties noodzakelijk en dienen de terreinen zo ingericht te worden, dat het maai-beheer zo efficiënt mogelijk op terrein uitgevoerd kan worden. Het begrazingsbeheer dient aangepast te worden, waarbij begrazing op veenpakketten tot een minimum beperkt dient te worden (vertrapping van veen leidt tot uitbreiding van pitrus).

Het duurzaam instandhouden van laagveenvegetaties vergt voldoende financiële inzet van middelen en mensen om het intensieve beheer mogelijk te maken. Het Natuurinrichtingsproject Zwarte beekvallei staat in voor herstel hydrologie, maatregelen voor inrichting in functie van efficiënt beheer, uitbreiding van kleine zeggenvegetaties en heischrale graslanden en verwerving van percelen hiertoe. Op het Kamp van Beverlo gebeurde het herstel van de hydrologie en herstel van kleine zeggenvegetaties reeds grotendeels dankzij het Life project DANAH.

Prioritair is het volhouden van de beheerinspanningen, het voorzien van aangepast materiaal en inzet mankracht en voldoende financiële middelen. Deze inspanning dient geleverd te worden door ANB en de terreinbeherende vereniging, Onroerend Erfgoed in geval bescherming van het veenlichaam.

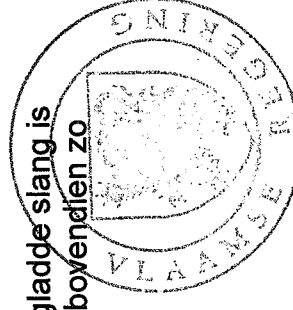
4. Kwaliteitsvolle habitats als leefgebied van soorten

De SBZ bestaat hoofdzakelijk uit voedselarme habitats (heide en heischrale graslanden, vennen, laagveenvegetaties, alluviaal bos). Deze voedselarme habitats vergen aanvoer van nutriëntarm oppervlakte- en grondwater. Door de habitats te verweven met soortenrijke graslanden en regionale belangrijke biotopen wordt niet alleen de kwaliteit van de habitats verbeterd, maar fungeren ze ook als foerageergebied voor vleermuizen, wespandief, grauwe kiekendief, grauwe klauwier en als biotoop voor diverse amfibieën. Dit vergt een behoud van het graslandbeheer en kwaliteitsverbetering van de soortenrijke graslanden en regionaal belangrijke biotopen. Daarnaast streeft men naar behoud en herstel van Kleine landschapselementen zoals poelen en structuurrijke houtkanten.

De mogelijkheden voor samenwerking met betrokken landbouwers en terreinbeherende verenigingen dient onderzocht te worden.

5. Robuust ecologisch netwerk doorheen de SBZ voor amfibieën- en reptielenpopulaties en soorten van het heidecomplex

Om duurzame populaties te bekomen van kritische habitatrictlijnsoorten als knoflookpad, heikikker, rugstreeppad en gladde slang is het belangrijk dat ze vrij kunnen migreren tussen geschikt habitat. De populaties van gladde slang en knoflookpad zijn bovendien zo

klein dat op korte termijn de samenhang, niet alleen bewaard, maar grondig hersteld moet worden. Momenteel staan soorten als knoflookpad zelfs in hun laatste Vlaamse stronghold op de rand van uitsterven.

Voor gladde slang dient het leefgebied binnen de SBZ verbeterd te worden en uitgebreid met als doelstelling de ontwikkeling van een duurzame regionale metapopulatie. Door uitbreiding van landduinvegetaties vanuit naaldbos in en tussen Pijven en Kamp van Beverlo en ontsnippering van de Kamperbaan, Kiefhoekstraat, N715, N74 worden de actuele leefgebieden verbeterd. In het brongebied van de Zwarte beek en bovenloop van de Bolisserbeek in aansluiting met Zwart water en Resterheide is extra leefgebied voorzien als heidestapsteen; het spoort samen met leefgebied voor rugstreeppad, heikikker, knoflookpad en habitattypische soort gentiaanblauwtje, heivlinder, kommavinder. Hierdoor wordt migratie naar andere heidekernen en leefgebieden van de soorten mogelijk gemaakt.

Op korte termijn moeten inspanningen genomen worden voor versterking van knoflookpad in het "Landschap van Dommel en Bolisserbeek" en "Landschap van valleicomplex van de Zwarte beek", meer bepaald in de bovenloop van de Bolisserbeek en brongebied van de Zwarte beek. Het herstellen en uitbreiden van landbiotoop is er cruciaal voor de knoflookpad, met rond de laatste stronghold aanleg van nieuwe voortplantingsbiotopen. Als kwaliteitsdoel voor de voortplantingsbiotopen is essentieel het tegengaan van eutrofiëring en het visvrij houden van de poelen. De rol van de landbouwers en de inspanningen voor behoud en verbetering van het leefgebied van knoflookpad zijn hierin cruciaal. Monitoring van de effectiviteit van de genomen maatregelen is essentieel om het voortbestaan van de soort op te volgen. Momenteel loopt er met de stad Peer acties ten voordele van het Knoflookpad. De huidige inspanningen dienen geëvalueerd te worden, alvorens over te gaan naar nieuwe acties op landbouwgronden. Dit zal geëvalueerd worden in samenspraak en in samenwerking met ruimte en erfgoed, dienst wegen en verkeer, de gemeenten, waterloopbeheerders, private eigenaars, provincie Limburg en de betrokken landbouwers.

Om dit te realiseren zal naar samenwerking met ruimte en erfgoed, dienst wegen en verkeer, de gemeenten, waterloopbeheerders, private eigenaars, landbouwers en de provincie Limburg gezocht moeten worden. Ter hoogte van de N73 zal de stad Peer met AWV ontsnipperende maatregelen nemen voor amfibieën. In nieuwe infrastructuurprojecten dienen ontsnipperende maatregelen geïntegreerd te worden

6. Uitbreiding en kwaliteitsverbetering van landduin- en heidevegetaties.

De SBZ is voor Vlaanderen essentieel voor landduin- en heidehabitats; het grootste heidecomplex van Vlaanderen met meer dan 4000 ha heidevegetaties ligt in het "Landschap van heide, vennen en bossen op en rond het Kamp van Beverlo". Het zorgvuldig

beheren van dit kerngebied van heide met heidestapstenen en het duurzaam verbinden met andere grote heidegebieden is een belangrijke doelstelling. Dit vergt inzet van financiële middelen en mankracht voor uitvoering van het ecosysteembeheer van de heide (tegenaan vergrassing en verbossing, behoud successiestadia van de heide, ...).

Het duurzaam beheren vergt samenwerking tussen ANB, militaire overheid, gemeenten en terreinbeherende verenigingen.

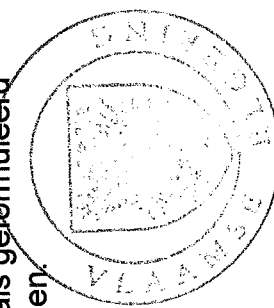
Voor de oppervlaktebehoevende soorten van het open heidelandschap zoals grauwe kiekendief, boomleeuwerik, nachtzwaluw, gladde slang, ... is een toename en kwaliteitsverbetering van deze habitats essentieel om een voldoende groot leefgebied te ontwikkelen. 12 % van de oppervlakte van de SBZ bestaat uit landuinvegetaties, droge heide neemt 19 % van de oppervlakte van de SBZ in. Dit gebeurt hoofdzakelijk door omvorming vanuit naaldbos (van overheden). Een toename van vochtige heidevegetaties doet zich voor op het Kamp van Beverlo dankzij vernattingsmaatregelen en de essentiële heideverbindingen voor de geïsoleerde populaties van de habitattypische soort gentiaanblauwtje dienen nog uitgevoerd te worden. Voor de verschillende type vennen dient gericht herstelbeheer (afvoeren siltlaag) uitgevoerd te worden. Het brongebied van het Steinsven, waarin drijvende waterweegbree voorkomt, dient gebufferd te worden om de inlaat van aangerijkt oppervlaktewater uit akkerpercelen te verbeteren.

Het beperken van de bronnen van verzuring en vermisting door atmosferische depositie onder meer door buffering, milderende maatregelen zoals plaggen, maaien, om de effecten van verzuring en vermisting te verminderen zijn andere belangrijke maatregelen. Ook de andere hinderbronnen van geluid en licht dienen zoveel mogelijk beperkt te worden (vleermuizen, nachtzwaluw).

7. Verderzetten samenwerking met de militaire overheid

Een aanzienlijke oppervlakte van de SBZ is eigendom van de federale overheid als militair domein. In het kader van de overeenkomst over de samenwerking tussen het Agentschap voor Natuur en Bos en het ministerie van Landsverdediging worden op terrein afspraken gemaakt over het natuurbeheer. Een geïntegreerd natuur- en bosbeheerplan is opgesteld voor de zones onder protocol. Daarnaast worden afspraken gemaakt over de zones, waarbij het beheer zelf wordt uitgevoerd door de militaire overheid. In de periode 2004-2010 werden herstelmaatregelen van achterstallig beheer uitgevoerd (Life project DANAH). Het verder zetten en volhouden van de beheerinspanningen is noodzakelijk voor de goede staat van instandhouding van tal van essentiële habitats en soorten in het heidecomplex. Daarnaast dient de goedgekeurde visie (toename van 93 ha landuinen, 71 ha droge heide, 4 ha vochtige heide) nog verder gerealiseerd te worden. Voor de zone Lange heuvelheide (schietterrein) dient kwaliteitsverbetering van de droge en vochtige heide en het overgangsveen in overleg besproken en onderzocht te worden. Ook de knelpunten zoals geformuleerd in het geïntegreerd beheerplan (fiches met betrekking tot de ecologische prioriteiten) dienen verder aangepakt te worden.

8. Ontwikkelen van een mozaïeklandschap in de beekvallei.

In het "Landschap van heide, vennen en bossen op en rond het Kamp van Beverlo" liggen 3 kleinere beekvalleien: Broekbeek, Grote beek en Helderbeek. De beekvalleien zijn gekenmerkt door een afwisseling van open en gesloten landschap. Naast toename van alluviaal bos in de Grote beek, kwaliteitsverbetering van heischraal grasland in de Helderbeek vallei (VNR Helderbeek-Terril) en toename in de Broekbeekvallei, worden deze valleien actueel gekenmerkt door een aanzienlijke oppervlakte soortenrijke graslanden, te verbeteren tot regionale belangrijke biotopen. Deze dragen bij tot de leefgebieden van blauwborst, grauwe kiekendief en wespandief. Behoud en kwaliteitsverbetering van de soortenrijke graslanden en regionale belangrijke biotopen staat voorop.

Het uitvoeren van aankoopbeleid binnen de perimeters van de terreinbeherende verenigingen en ANB draagt bij tot versterking van kleinschalige beekvalleien.

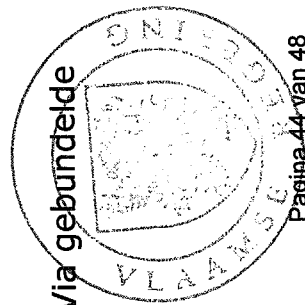
9. Omvormen van naaldbossen en voorzien structuurrijke bosranden

Naaldbossen moeten door gericht beheer worden omgevormd naar de nagestreefde loofbossen op droge zandgronden. Preferentieel op gronden die een verdrogende of verzurende impact kunnen hebben op open habitats of waar doelsoorten in de bossfeer aanwezig zijn. Daarnaast moet op overgangen naar heide of graslanden (preferentieel waar doelsoorten als nachtzwaluw, boomleeuwerik, gladde slang, wespandief) een structuurrijke overgang gerealiseerd worden. Structuurrijke bosranden en open plekken als onderdeel van het bos zijn van belang voor habitattypische soort kleine ijsvogelvlinder.

Voor de bossen, beheerd door het ANB wordt er van uitgegaan dat op termijn minimaal 80% van de bosoppervlakte zal evolueren in de gewenste richting door de toepassing van de bestaande beheervisie van het ANB. In het "Landschap van heide, vennen en bossen op en rond het Kamp van Beverlo" kan een aanzienlijke oppervlakte gerealiseerd worden; enerzijds conform het geïntegreerd natuur- en bosbeheerplan op het militair domein en anderzijds in de aangrenzende en omliggende bossen beheerd door ANB of in eigendom. In totaal betreft het een oppervlakte van 1360 ha door omvorming. Voor de alluviale bossen wordt gestreefd naar een ecologisch beheer.

Het uitgebreid bosbeheerplan van de stad Beringen bevat in de SBZ positieve doelstellingen en beheermaatregelen, die kunnen bijdragen aan de instandhoudingsdoelstellingen van bepaalde soorten, via bosomvorming tot loofbos en plaatselijk herstel van heidevegetaties en landduinen.

In de private bossen kan door toepassing van Criteria Duurzaam Bosbeheer de kwaliteit verbeteren. Via gebundelde aanpak van de bosgroepen kunnen beheerplannen opgemaakt worden.

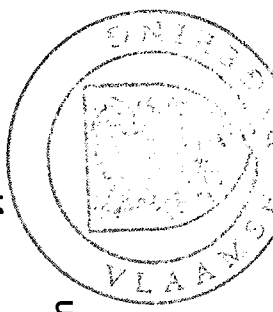
De netto oppervlakte bos in de SBZ blijft behouden. Plaatselijk wordt bos omgezet tot habitats in de open sfeer (heideherstel, herstel kleine zeggenvegetaties). De netto bosoppervlakte bos blijft behouden door omvorming vanuit struweel tot boshabitats.

10. Exotenbestrijding uitvoeren.

Exoten met een negatieve invloed op de staat van instandhouding van bepaalde habitattypes en habitattypische soorten, dienen aangepakt te worden. Zo komt Reuzenbalsemien reeds verspreid voor in de Dommel en Bolisserbeek en is er veel Amerikaanse vogelkers, Robinia en Amerikaanse eik aanwezig in de naaldboscomplexen. Plaatselijk is Japanse duizendknoop aanwezig. Invasie van Reuzenbalsemien kan voorkomen worden door herstel hydrologie. Er moet gestreefd worden naar een gebiedsgerichte en integrale aanpak met betrokkenheid van de verschillende partners en dit ook buiten de speciale beschermingszones om de problematiek van exotenbestrijding aan te pakken.

11. Afstemming gebruiksfuncties in de Grote Nete

- In de Grote Netevallei zijn de potenties voor herstel van laagveenvegetaties hoog. Herstel van laagveenhabitats is mogelijk als de hydrologie van het veenlichaam hersteld wordt. Voor het recreatiegebied betekent dit zoeken naar een evenwicht tussen gunstige hydrologie en recreatie (weekendhuisjes, camping, gemeentelijke visvijver). De grote Nete vallei is onderdeel van de ruimtelijke visie voor landbouw, natuur en bos regio Neteland (2007). De visie stelt dat: het valleisysteem van de Grote Nete stroomopwaarts het Kanaal van Beverlo structuurbepalend is voor de natuurlijke structuur op bovenlokaal niveau. Hierin is opgenomen:
- Een meer natuurlijke waterhuishouding is bepalend voor de ordening van deze valleien. De valleien worden gevrijwaard van verdere bebouwing.
  - In belangrijke delen van deze beekvalleien staat behoud en ontwikkeling van de natuurfunctie voorop. Het gaat om de ecologisch meest waardevolle valleigebieden. Deze samenhangende natuurcomplexen worden opgenomen in het Vlaams Ecologisch Netwerk. Binnen deze natuurcomplexen wordt gestreefd naar beekherstel, het behoud en herstel van kleinschalige valleilandschappen met moerasvegetaties, halfnatuurlijke graslanden, houtkanten, bomenrijen, waardevolle alluviale bostypen en ongestoorde overgangen naar drogere valleiflanken.
  - De grondgebonden landbouw, gericht op een permanent graslandgebruik kan lokaal een natuurondersteunende en landschapsverzorgende taak opnemen.

- Specifiek voor de vallei van de Grote Nete wordt gestreefd naar een ontsnippering van de vallei met als doel om, zowel in de lengterichting als op een aantal plaatsen dwars op de vallei, de verbindende ecologische functie te versterken. Een eventuele verdere ontwikkeling van de Grote Netevallei als extensieve recreatieve as wordt hierop afgestemd. Een verdere versnippering door weekendverblijven wordt vermeden.
- Rust, stilte en uitgestrektheid zijn waardevolle kenmerken van het gebied die niet alleen een natuurwetenschappelijke en landschappelijke waarde hebben, maar ook vanuit recreatief oogpunt een aantrekkingskracht hebben.
- Gebieden: 3.1 Vallei Winnerloop rond Hoboshoeve, 3.2 Grote Netevallei tussen Kanaal van Beverlo en Veeweide, 3.3 Samenvloeiingsgebied Grote Nete, Dorperloop en Kamerterloop, 3.4 Vallei van de Grote Beek stroomopwaarts van Leopoldsburg.

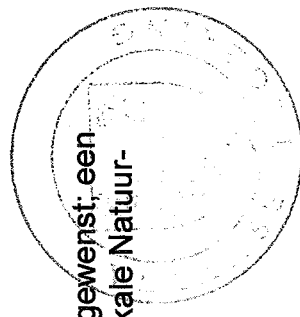
Een RUP moet voor deze doelen de ruimtelijke randvoorwaarden vastleggen.

Daarnaast omvat het operationeel uitvoeringsprogramma over de Netevallei acties omtrent de afstemming landbouw-natuur, zoals in de omgeving bos- en landduinencomplexen Paardshaagdorenberg – Pijnvennerheide en Winner - Grote Hof (actie 64) met de bevestiging van agrarische gebieden voor kleinere landbouwgebieden, het versterken van de natuurwaarden voor de Vallei Winnerloop rond Hoboshoeve en Boscomplex Winner – Grote Hof en rond het Plat, differentiëren van de bos- en natuurgebieden als natuurverwevingsgebied en versterken van de bosstructuur in Winnerheide, verweving van landbouw en natuur in het valleigebied Winneloop – Gortenloop. Actie 65: Grote Nete stroomopwaarts kanaal van Beverlo en omgeving omvat het bevestigen van de agrarische bestemming voor Landbouwgebied Strooiendorp - Kerkhoven en Locht-Verloren Eind (ten noordoosten van Eksel), samen met de opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor het versterken van de natuurwaarden in de vallei van de Grote Nete en het boscomplex in De Brand en verweving van landbouw en natuur in de vallei van de Grote Nete ten noorden van Hechtel en het valleigebied Brisdilloop/Visbeddenbeek

12. Afstemming van recreatie en militair gebruik op de ecologische waarden.

In sommige landschappen is zoning van recreatief medegebruik noodzakelijk voor de duurzame instandhouding van verstoringsevoelige habitats en soorten. In een aantal kwetsbare duin- gebieden (Brand en duinen Don Bosco in Hechtel) heerst een grote recreatiedruk en dient in overleg het eventuele medegebruik gereguleerd te worden.

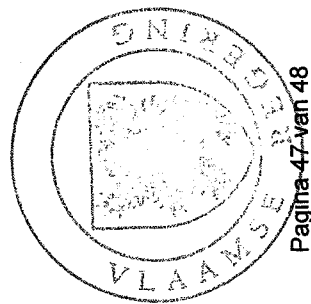
In het Kamp van Beverlo is recreatief gebruik in principe niet toegelaten. Bijkomende recreatieve activiteiten zijn er niet gewenst; een betere sturing via toegankelijkheidsreglementering en afstemming op ecologische waarden kan via het overleg op de lokale Natuur-

en bosbeheercommissie (ANB en militaire overheid). Knelpunten van en oplossingen voor militair gebruik kunnen eveneens overlegd worden in dit forum.

Gezien op het belang van de vallei van de Zwarte beek als leefgebied voor vogelrichtlijnsoort porseleinhoen en habitattypische watersnip mag de vallei niet verder recreatief ontsloten worden (behoud van huidige wandellus).

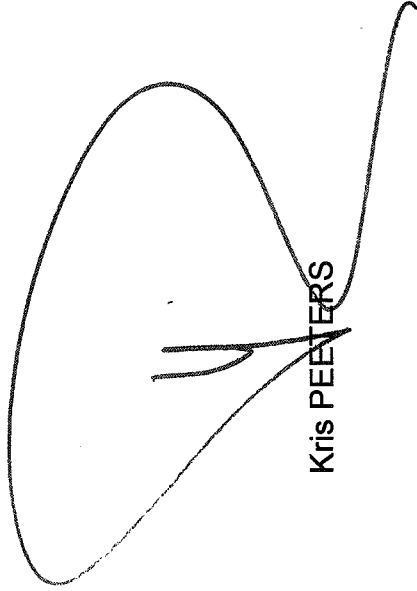
Voor weekendverblijven die buiten de zones voor verblijfsrecreatie gelegen zijn moet een consequent uitdovingsbeleid gevolgd worden, vooral in de Grote Nete, Bolisserbeek en Dommel. Dikwijls werden hier ook visvijvers aangelegd.

Gezien om gevoegd te worden bij het besluit tot aanwijzing met toepassing van de Habitatrichtlijn van de speciale beschermingszone 'BE220029 Vallei- en brongebieden van de Zwarte Beek, Bolisserbeek en Dommel met heide en vengebieden' en tot definitieve vaststelling voor die zone en voor de met toepassing van de Vogelrichtlijn aangewezen speciale beschermingszone 'BE2218311 Militair domein en de vallei van de Zwarte Beek van de bijbehorende instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten,

Brussel, 23 april 2014.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Kris PEETERS

De Vlaamse minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur,

Eensluidend afschrift,

Liesbeth Van Snick
medewerker.

Joke SCHAUVLIEGE

